

gemeente
Neder-Betuwe

Tweede bestuursrapportage 2016

Gemeente Neder-Betuwe

- Dodewaard
- Echteld
- IJzendoorn
- Kesteren
- Ochten
- Opheusden

Opheusden, 7 september 2016

Behandeling Collegevergadering van
20 september 2016

Behandeling Gemeenteraadsvergadering
van 3 november 2016

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD VAN HET COLLEGE	4
LEESWIJZER OPBOUW EN INDELING BESTUURSRAPPORTAGE	5
FINANCIËLE POSITIE	6
INCIDENTELE EN STRUCTURELE ONTWIKKELINGEN	6
VOORTGANG REALISATIE PROGRAMMA'S	7
PROGRAMMA 1: BESTUUR EN DIENSTVERLENING	8
PROGRAMMA 2: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	12
PROGRAMMA 3: FYSIEKE LEEFOMGEVING	16
PROGRAMMA 4: ECONOMIE	22
PROGRAMMA 5: SOCIAAL DOMEIN	29
OVERZICHT VAN: ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	39
BESTEDINGEN TEN LASTE VAN HET BUDGET ONVOORZIENE UITGAVEN:	40
VOORTGANG REALISATIE PARAGRAFEN	41
PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	42
PARAGRAAF 4: FINANCIERING	43
TOTAALOVERZICHT VAN FINANCIËLE AFWIJKINGEN PER PROGRAMMA	44
BESLUITVORMING RAAD/16/2037130/2103	45
BIJLAGE	46
1: BEGROTINGSWIJZIGING	46
2: STAND VAN ZAKEN BEZUINIGINGEN OP HET SOCIAAL DOMEIN	47
3: STAND VAN ZAKEN BEZUINIGINGEN FYSIEKE PIJLER EN BEDRIJFSVOERING	48
4: FINANCIËEL OVERZICHT 3 DECENTRALISATIES	49
5: OVERZICHT VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN	50

VOORWOORD VAN HET COLLEGE

Aan de Gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de tweede bestuursrapportage over het begrotingsjaar 2016 aan. De aanbidding van deze bestuursrapportage vindt plaats op grond van de financiële verordening conform artikel 212 Gemeentewet.

Een bestuursrapportage dient als voortgangsrapportage van de door u vastgestelde begroting 2016. De nadruk in dit document ligt op beleidsinhoudelijke en financiële zaken die in de eerste acht maanden van 2016 anders zijn gelopen dan gepland.

In deze bestuursrapportage informeren wij u over de voortgang en realisatie van de door u gestelde doelen (thema's) die in de begroting 2016 zijn opgenomen. Concreet betekent dit dat wij op programmaniveau alle ontwikkelingen vanaf de periode van vaststelling van de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 tot en met peildatum juli 2016 aan u presenteren. De vaststelling van de bestuursrapportage staat gepland voor uw vergadering van 3 november 2016.

Voortgang uitvoering begroting

De begroting telt 22 programmaonderdelen (thema's) waaruit 173 prestaties ('Wat gaan we er voor doen?') voortvloeien. In deze bestuursrapportage zijn 10 programmaonderdelen opgenomen met 13 doelstellingen waarvan afwijkingen te melden zijn. Dit betekent dat de uitvoering van tweeënnegentig procent van uw voornemens op koers ligt.

Financieel resultaat

Op basis van de financiële ontwikkelingen die in deze bestuursrapportage zijn opgenomen is er sprake van een negatieve bijstelling van de financiële positie voor het jaar 2016 met een bedrag van € 33.724. Op basis van de besteding van de budgetten in de eerste acht maanden van 2016 moet het geraamde voordelig saldo van € 130.158, gebaseerd op de door u vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met de eerste bestuursrapportage van 2016 en kadernota 2017-2020, worden bijgesteld naar een beperkt voordelig saldo van € 96.434. voor de jaren 2017 tot en met 2020 heeft deze bestuursrapportage een financieel negatief effect op onze financiële positie van € 1.192 in 2017, € 9.889 in 2018, € 6.836 in 2019 en een positief effect voor 2020 van € 403.944.

Vanwege diverse incidentele ontwikkelingen, waaronder de verhoging van het budget bijzonder bijstand, is er sprake van een incidenteel nadeel voor het jaar 2016, een positief effect voor het jaar 2017 en 2018. Dit is voor u terug te zien in het overzicht incidentele en structurele ontwikkelingen op pagina tien.

Wat betreft de structurele ontwikkeling is er sprake van voordelige en nadelige effecten (exclusief de kleine verschillen). De belangrijkste ontwikkelingen kunt u op de volgende pagina terugzien onder het kopje structurele ontwikkelingen. Met name BBV wijzigingen op de rente en de ontwikkeling van de algemene uitkering vanuit de meicirculaire 2016 hebben consequenties voor de algemene middelen. Meer detail informatie kunt u terugvinden bij de 3^e W-vraag "wat mag het kosten" van het desbetreffende programma en in de raadsinformatiebrief m.b.t. de meicirculaire 2016 die op raadsnet staat gepubliceerd.

Stand van zaken bezuinigingen

Bij de behandeling van de begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2019 heeft u het besluit genomen tot diverse bezuinigingstaakstellingen. Om u globaal inzicht te geven wat de stand van zaken is met betrekking tot deze opgenomen bezuinigingstaakstellingen is in deze bestuursrapportage onder bijlage 2 (specifiek voor het sociaal domein) en bijlage 3 (overige onderdelen) een overzicht met toelichting opgenomen. Tevens is opgenomen als bijlage 4 de financiële stand van zaken in het kader van de drie decentralisaties.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe

De secretaris a.i.,

De burgemeester,

Drs. M.G.J. Nijhuis-Quanjel

ir. C.W. Veerhoek

LEESWIJZER OPBOUW EN INDELING BESTUURSRAPPORTAGE

Opbouw en indeling van de bestuursrapportage

De bestuursrapportage is opgezet met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV). Naast dit kader zijn ook de kaders en criteria genoemd in de Gemeentewet, de Algemene Wet Bestuursrecht en het Provinciaal Beleidskader Financieel toezicht van belang.

De indeling van deze bestuursrapportage sluit aan op de begroting 2016. Deze bestaat uit een voorwoord van het college, overzichten van de financiële positie, incidentele verbeteringen of verslechtingen, structurele verbeteringen of verslechtingen, overige kleine verschillen en de beleidsmatige en financiële verantwoording. Onder de rubriek ontwikkelingen zijn alleen ontwikkelingen gemeld die geactualiseerd zijn.

Betekenis en toepassing van de kleuren

In deze bestuursrapportage wordt het stoplichtenmodel gebruikt om de realisatie van het beleid aan te geven. Per programmaonderdeel stellen we de volgende vragen ten aanzien van resultaat, tijd en middelen:

Resultaat: Is het gelukt om de beleidsinhoudelijke afspraken te realiseren of ligt de realisatie op schema?
Tijd: Is het gewenste (deel)resultaat gerealiseerd of ligt de realisatie op schema?
Middelen: Zijn de toegekende middelen toereikend?

Resultaat en Tijd

Onder Resultaat en Tijd is de betekenis van de antwoordkleuren als volgt:

	Het resultaat wordt behaald en de uitvoering verloopt volgens planning.
	Het resultaat wordt deels behaald en de uitvoering verloopt niet geheel volgens planning. Beleidsmatige toelichting waarom het resultaat deels wordt behaald vindt plaats bij het speerpunt zelf.
	Het resultaat wordt niet behaald en de uitvoering verloopt niet volgens planning Beleidsmatige toelichting waarom het resultaat niet wordt behaald vindt plaats bij het speerpunt zelf.

Middelen

Onder Middelen is de betekenis van de antwoordkleuren als volgt:

	De uitvoering van het resultaat wordt binnen het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd.
	De uitvoering van het resultaat wordt naar alle waarschijnlijkheid niet binnen het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd. Het budget dreigt te worden overschreden.
	De uitvoering van het resultaat wordt niet binnen het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd. Het budget is overschreden. Financiële toelichting van de afwijking vindt plaats per programma bij het onderwerp 'Wat mag het kosten?'

Financiële afwijkingen groter dan € 25.000

Per programma worden de afwijkingen van de derde W-vraag ('Wat mag het kosten?' in een tabel weergegeven en daaronder, voor zover de bedragen groter zijn dan € 25.000, kort toegelicht. Dit geldt ook voor de algemene dekkingsmiddelen en de mutaties in de reserves. Afwijkingen kleiner dan € 25.000 op productniveau worden per programma getotaliseerd in overige kleine verschillen. Ook wordt inzicht gegeven in de stand van het budget onvoorzien uitgaven.

Over de ontwikkelingen in de paragrafen wordt - alleen in de begroting en in de jaarstukken gerapporteerd. Wel wordt - over belangrijke actuele ontwikkelingen in de paragrafen gerapporteerd.

De bestuursrapportage wordt afgesloten met een totaaloverzicht van de financiële afwijkingen per programma, de besluitvorming en de begrotingswijziging.

Ontwikkelingen sinds de eerste bestuursrapportage helder in beeld

Om de verschillen met de eerste bestuursrapportage 2016 in één oogopslag inzichtelijk te maken, gebruiken we de symbolen ▲ en ▼. Alle vlakjes zonder één van beide symbolen hebben dus dezelfde kleur als in de eerste bestuursrapportage 2016.

▲	Sinds de eerste bestuursrapportage is er vooruitgang geboekt (van rood/oranje naar groen of van rood naar oranje).
▲	

▼	Sinds de eerste bestuursrapportage is er achteruitgang geboekt (van groen naar oranje/rood of van oranje naar rood).
▼	

FINANCIËLE POSITIE

Na verwerking van de ontwikkelingen uit deze bestuursrapportage ziet de financiële positie er als volgt uit:

OVERZICHT FINANCIËLE POSITIE 2016-2020					
	Begroting	Meerjarenraming			
	2016	2017	2018	2019	2020
	€	€	€	€	€
Financiële positie 2016-2020 na 1e berap 2016 en kadernota 2017-2020					
Inclusief begrotingswijzigingen en concept begrotingswijzigingen	-130.158	-189.164	-661.734	-520.297	-418.066
Financiële effecten tweede bestuursrapportage 2016	33.724	1.192	9.889	6.836	-403.944
Financiële positie 2016-2020 Inclusief tweede bestuursrapportage 2016	-96.434	-187.972	-651.845	-513.461	-822.010
+ = tekort - = overschot					

Incidentele en structurele ontwikkelingen

De Incidentele verbeteringen en verslechteringen van de financiële positie worden hoofdzakelijk veroorzaakt door:						
Incidentele Ontwikkelingen	Programma	2016	2017	2018	2019	2020
Afkoop wethouders pensioenen	1	-82.868				
Vervanging personeel bij ziekte	1	75.000				
Voorz.dubieuze debiteuren en teruggave BCF 2012-2014	1	-17.421				
Verkoop werf Dodewaard	1	-91.250				
Suppletie uitkering 2015 bommenregeling (meicirculaire)	2	229.120				
Bommenregeling 2016	2	27.000				
Bijdrage uit Bovenwijkse voorziening Casterhoven	3	-50.921				
Verkoop kavel De Leede	3	-97.872				
Verlagings ambtelijke kosten uit de projecten in de jaarschijf 2016	3	30.000				
Veilig Thuis	5	59.950	46.092			
Lander jaarrekening 2015	5	-156.000				
Bijzondere bijstand	5	140.000				
Accommodatiebeleid	5	-32.000	32.000			
Leerlingenvervoer	5	30.000				
Intrekking stelpost bezuiniging sport	5		50.000			
Veilig Thuis (onvoorzien)	AD	-59.950				
Precariobelasting op elektriciteitsnet	AD	-887.000				
Onttrekking reserve precariobelasting- eenmalige dekking	AD		-200.000			
Onttrekking reserve precariobelasting- eenmalig	AD		-162.570	-37.523		
Toevoeging Precariobelasting op elektriciteitsnet aan Reserve	R	887.000				
Geen toevoeging alg reserve stelpost kapitaallasten	R	-50.000				
Eenmalige onttrekking reserve onderwijshuisvesting	R		-163.164			
Dekking reserve veilig thuis	R		-46.092			
Bijdrage aan Casterhoven vanuit Bovenwijkse voorziening	R	50.921				
Totaal		3.709	-443.734	-37.523	0	0
+ is tekort, - is overschot						
De structurele verbeteringen en verslechteringen van de financiële positie worden veroorzaakt door:						
Structurele Ontwikkelingen	Programma	2016	2017	2018	2019	2020
Invulling vacature gemeentesecretaris	1	47.867	52.570	17.523	0	0
Resultaat 2016-2020 agv BBV wijziging	1	263.848	201.661	129.819	101.118	-22.482
VRGZ herverdeeleffect	2	0	-20.754	-41.508	-62.262	-83.016
VRGZ verhoogde bijdrage begroting 2017	2	0	25.351	25.351	25.351	25.351
ODR Verhoogde bijdrage begroting 2017	3	0	33.862	33.862	33.862	33.862
Onkruidbestrijding voordeel aanbesteding	3	-22.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Efecten meicirculaire 2016 Sociaal Domein	5	384.728	-135.431	-46.985	-62.260	-145.138
Aanpassing werkzaak	5	2.000	1.000	-83.000	-49.000	-49.000
Verhoogde bijdrage verbonden partijen stelpost prijsstijging	AD	0	-67.853	-67.853	-67.853	-67.853
Meicirculaire 2016	AD	-628.722	249.891	-14.158	1.319	-181.486
Bijstelling stelpost loon- en prijsstijging (meicirculaire 2016)	AD		92.000	92.000	92.000	92.000
Totaal		47.721	402.297	15.051	-17.725	-427.762
+ is tekort, - is overschot						
De verbeteringen en verslechteringen van de financiële positie veroorzaakt door overige kleine verschillen.						
Structurele Ontwikkelingen	Programma	2016	2017	2018	2019	2020
Verschillen < € 25.000 programma	1	-7.368	8.640	8.640	8.640	8.640
Verschillen < € 25.000 programma	2	-7.699	0	0	0	0
Verschillen < € 25.000 programma	3	31.870	29.409	30.141	22.761	22.761
Verschillen < € 25.000 programma	4	-21.187	0	0	0	0
Verschillen < € 25.000 programma	5	-13.321	4.580	-6.420	-6.840	-7.583
Verschillen < € 25.000 dekkingsmiddelen	A	0	0	0	0	0
Verschillen < € 25.000 mutatie in reserves	R	0	0	0	0	0
Totaal		-17.705	42.629	32.361	24.561	23.818
Totaal		33.725	1.192	9.889	6.836	-403.944
+ is tekort, - is overschot						

Voor een gedetailleerde verklaring van de financiële afwijkingen wordt verwezen naar de toelichtingen die zijn opgenomen bij de diverse programma's onder het kopje 'Wat mag het kosten?'.

VOORTGANG REALISATIE PROGRAMMA'S

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Programma 2: Openbare orde en Veiligheid

Programma 3: Fysieke Leefomgeving

Programma 4: Economie

Programma 5: Sociaal Domein

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Missie

Bestuur en organisatie staan ten dienste van de inwoners. We redeneren 'van buiten naar binnen'. Onze bestuurders en medewerkers staan met beide benen in de maatschappij, zodat zij inwoners en maatschappelijke partners op serieuze wijze kunnen betrekken bij voor hen belangrijke vraagstukken. Wij informeren onze inwoners goed en tijdig over het gemeentelijke beleid. We voeren onze taken snel, adequaat, klantgericht en klantvriendelijk uit. De wensen van onze inwoners en onze wettelijke taken zijn het uitgangspunt van onze dienstverlening. Kernwaarden die belangrijk zijn voor onze dienstverlening zijn: interactiviteit, pro-activiteit, betrouwbaarheid en persoonlijk contact. Waar het voor het bereiken van onze lokale ambities nodig is om met andere overheden samen te werken, doen wij dat op een slimme manier. We zien de gemeenschappelijke regelingen die voor ons taken uitvoeren als een verlengstuk van de gemeente; zij verdienen serieuze aandacht, sturing en waardering.

Ontwikkelingen

Dienstverlening

De wereld verandert. Dat heeft ook gevolgen voor de rol van de overheid en het contact van die overheid met inwoners. In het document "Overheidsbrede Dienstverlening 2020" heeft de Rijksoverheid een aantal concrete uitgangspunten beschreven. We gaan meer producten digitaliseren, zoals door middel van het project "Digitaal 2020". We maken heldere afspraken over het delen van informatie en privacy en hebben de ambitie om burgers centraal te stellen. Het beoogde doel is dat burgers/ondernemers de overheid sneller en makkelijker kunnen vinden en dat ze zaken kunnen doen op de plek en het tijdstip die hen het beste uitkomen. Wij passen onze (dienstverlenings)processen hierop aan, zoals de implementatie van I-Burgerzaken, waarbij we de burger in staat stellen om via de website, plaats- en tijdonafhankelijk, digitaal zaken met ons te laten doen.

Gemeentewinkel

Allereerst zal in de komende jaren de financiële taakstelling worden gerealiseerd door geleidelijk minder personeel in te zetten in de Gemeente winkel. Door meer op afspraak te gaan werken (in plaats van vrije inloop) kunnen we die besparing op termijn realiseren. Daarnaast zijn er 3 modules van iBurgerzaken geïmplementeerd en volgen er in het najaar nog 3, die goed passen in het gedachtengoed van het 'Digitale Agenda 2020' project en als opmaat kunnen worden gebruikt voor de rest van de organisatie. Ook zal er worden gekeken naar een systeem om collega's te laten participeren in de de-escalatie in de gemeentehal. Uit de jaarlijkse zelfevaluatie BRP & reisdocumenten komen (in)direct de aandachtspunten naar voren om alleen noodzakelijke mensen achter de 3 balies te laten doorlopen i.v.m. privacy en wetgeving.

Klant Contact Centrum

Door verbetering van de technische ondersteuning, zoals een overzichtelijker gemeente website, een koppeling met decos join en de keuze van een antwoordportaal zal er een efficiënter (juiste vraag doorgeven) en effectiever (sneller afdoen) KCC worden gerealiseerd. Er zal een voorstel tot verbetering van de telefonische dienstverlening komen naar aanleiding van het TELAN onderzoek. Daarnaast richten we het antwoordportaal in en zal de rapportagemethodiek onder de loep worden genomen door de technische mogelijkheden van de nieuwe (losgekoppelde) telefooncentrale beter te benutten.

Operatie Basisregistratie Personen (BRP)

De komende jaren wordt de gemeentelijke basisadministratie voor persoonsgegevens (GBA) vervangen door de landelijke Basisregistratie Personen (BRP). De BRP maakt deel uit van het stelsel van basisregistraties. De BRP bevat persoonsgegevens van ingezetenen en niet-ingezetenen. De BRP is een volledige digitale voorziening die onder andere plaats onafhankelijke dienstverlening mogelijk maakt, vierentwintig uur per dag. Het doel van het realiseren van voorzieningen voor de BRP is de kwaliteit van de gegevens (en daarmee de dienstverlening) te verbeteren. Dit moet leiden tot een efficiënte en betrouwbare manier van invoeren, opslaan, beheeren en verstrekken van persoonsgegevens, waarbij persoonsgegevens direct beschikbaar zijn en wijzigingen direct verwerkt worden. Aansluiting op de BRP zal plaatsvinden in de periode 2018-2020. Vooruitlopend op deze aansluiting gaan wij nu al aan de slag met de iBurgerzaken Apps. Dit jaar is gestart met de module Burgerlijke Stand (geboorte, huwelijk, overlijden). Hiermee kunnen de burger en de begrafenisondernemer online aangifte doen.

Verkiezingen

Voor de periode 2016-2019 staat een viertal verkiezingen gepland. In 2017 gaat het om verkiezingen voor de Tweede kamer, in 2018 voor de gemeenteraad en in 2019 voor het Europees Parlement en Provinciale Staten. Daarnaast kunnen kiesgerechtigden een referendum aanvragen over nieuw aangenomen wetgeving. Dit geeft hen de mogelijkheid zich voor of tegen een bepaalde wet uit te spreken, maar de uitslag is niet bindend. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van het referendum. De procedures rondom het referendum zijn in lijn met die van de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Het eerste referendum vond plaats op 6 april 2016 en ging over het associatieverdrag met de Oekraïne.

Digitaal aanvragen rijbewijs

In 2016 wordt proefgedraaid met het digitaal aanvragen van een rijbewijs. Het doel van deze pilot is om het voor de klant makkelijker te maken een rijbewijs te vernieuwen. In plaats van twee keer fysiek naar de balie bij de verstrekking van een rijbewijs, vraagt de klant digitaal een nieuw rijbewijs aan dat vervolgens per post wordt thuisbezorgd. De pilot gaat in het 3e kwartaal 2016 van start. De financiële gevolgen voor de gemeente zijn nu nog niet bekend.

Wijkmanagement/Burgerparticipatie

Bij brief van 22 december 2015 (Z/15/33911-UIT/15/51544) hebben wij u geïnformeerd over het feit, dat wij met ingang van 1 januari 2016 zijn gestopt met het faciliteren van de dorpstafels. In het vierde kwartaal 2015 is gestart met een ambtelijke werkgroep, die zich buigt over de vraag hoe (burger) participatie te organiseren. Wij zijn samen met bewoners in alle kernen gestart met de uitvoering van groenprojecten. Daarnaast zijn er trajecten gestart rondom speelbeleid

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Communicatiebeleidsplan 2015
- ◆ Klanthandvest gemeente Neder-Betuwe
- ◆ Participatie en Inspraakverordening gemeente Neder-Betuwe
- ◆ Verordening burgerinitiatief Neder-Betuwe
- ◆ Regiocontract 2012-2015 (loopt tot juni 2016)
- ◆ Regionale visie 'Verrassend Rivierenland. Waard om bij stil te staan'
- ◆ Nieuwe wijze van onderlinge samenwerking in Rivierenland
- ◆ Implementatieplan Klantcontactcentrum (raadsbesluit 6 maart 2014)

1.1 Bestuurs- en organisatiecultuur

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Behouden van een gezonde bestuurs- en organisatiecultuur.	A1.	Continueren van het ingezette cultuurtraject met actieve betrokkenheid van college, MT en alle medewerkers.		
		A2.	Aandacht besteden aan bestuurlijke integriteit.		
		A3.	Beoordelen van medewerkers, naast vakinhoudelijke kennis, op houding en gedrag, w.o. klant-, samenwerkings- en resultaatgericht werken.		

1.2 Communicatie en Dienstverlening

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Tijdige en pro-actieve participatie van inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers bij de voorbereiding en uitvoering van besluitvorming.	A1.	Uitvoering geven aan het in 2015 vastgestelde communicatiebeleidsplan.		
		A2.	Uitvoering geven aan het gemeentelijke participatiebeleid.		
		A3.	Beoordelen medewerkers op de kerncompetentie 'klantgerichtheid' binnen de HRM-gesprekscyclus.		
		A4.	Bezoeken van wijken, bedrijven en maatschappelijke organisaties door college en raad.		
B	Onze communicatie aan de balie, via de telefoon en via internet is snel, adequaat en klantgericht volgens de normen van het kwaliteitshandvest	B1.	Verdere uitbouw van KCC naar 'De overheid geeft antwoord' en van onze dienstverlening conform ons klanthandvest.		
		B2.	Afhandeling van alle bij het KCC binnenkomende vragen vindt voor minimaal 80% direct (zonder doorverbinden) en correct plaats.		
		Toelichting: Intussen heeft de Rijksoverheid dit concept min of meer laten varen, aangezien het in de praktijk vrijwel onmogelijk is gebleken om voor 80% vragen af te handelen. Dat komt door de vaak specialistische aard van vragen die een KCC medewerkster niet kan beantwoorden. Een 50% doelstelling geeft een realistischer beeld en daar werken we aan door de front- en backoffice meer op elkaar aan te laten sluiten, digitale hulpmiddelen te gebruiken en slimmer/snelter te werken door het gebruik van moderne technieken. Om die reden zal in toekomstige rapportages van 50% worden uitgegaan.			
		B3.	Nagaan welke regels en controleprocedures onnodig zijn en deze schrappen (activiteit gereed: 31 december 2016).		
		B4.	Aan de orde stellen van eventuele knelpunten die zich voordoen in de communicatie door en binnen de gemeenschappelijke regelingen waarvan wij lid zijn.		

1.3 Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Slim samenwerken met andere gemeenten om onze lokale ambities te bereiken.	A1.	Samenwerken via gemeenschappelijke uitvoeringsdiensten als de Avri en de Omgevingsdienst Rivierenland op beleidsarme taken om kosten te besparen, kwetsbaarheid te verminderen en expertise te benutten; waar dit budgetneutraal kan tevens op kleine schaal met buurgemeenten samenwerken om onderdelen van onze bedrijfsvoering robuuster te maken en van elkaars expertise gebruik te maken; samen met de gemeente Buren de uitvoering van de Participatiewet verzorgen.		
		A2.	Continueren en (daar waar het onze lokale ambities ten goede komt) uitbouwen van de samenwerking op beleidsvelden via o.m. Regio Rivierenland.		
		A3.	Houden van een jaarlijkse thema-avond voor de raad over sturing op verbonden partijen.		
B	Optimaal benutten gelden hogere overheden.	B1.	Uitvoeren van plannen in het kader van het Regiocontract 2012-2015.		
		B2.	Samenwerken in Regio Rivierenland om de opvolger van het Regiocontract zo veel mogelijk bij onze ambities aan te laten sluiten.		
		B3.	Samenwerken in Regio Rivierenland om op voor Neder-Betuwe belangrijke onderwerpen een effectieve lobby op te zetten, waarbij ook de raad betrokken is.		

Wat mag het kosten?

Programma: 1 Bestuur en Dienstverlening					
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)					
	2016	2017	2018	2019	2020
a. Invulling vacature gemeentesecretaris	47.867	52.570	17.523	0	0
b. Renteresultaat 2016-2020 agv BBV wijziging	263.848	201.661	129.819	101.118	-22.482
c. Afskoop wethouders pensioenen	-82.868				
d. Vervanging bij ziekte	75.000				
e. Voorziening Dubieuze Debiteuren	-17.421				
f. Verkoop voormalige gemeentewerf Dodewaard	-91.250				
g. Overige kleine verschillen	-7.368	8.640	8.640	8.640	8.640
Totaal	187.808	262.871	155.982	109.758	-13.842

Hieronder een toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de budgetten. De financiële gevolgen van de mutaties op dit programma zijn in een begrotingswijziging verwerkt (verschillen groter dan € 25.000).

a. Invulling vacature gemeentesecretaris (nadeel 2016 € 47.867, 2017 € 52.570 en 2018 € 17.523).

Inmiddels is de vacature gemeentesecretaris voor de periode van 1 mei 2016 tot 1 mei 2017 extern ingevuld. Na een positieve beoordeling zal de opdracht worden verlengd voor de duur van 1 jaar. De beschikbare personeelslasten voor de functie van gemeentesecretaris zoals deze meerjarig opgenomen zijn, zijn niet afdoende. Ten opzichte van het beschikbare budget betekent dit een tekort van totaal € 117.960 voor de gehele periode inclusief de verlenging. In dit bedrag is tevens opgenomen het WW recht 2016, van maximaal drie maanden, dat ontstaan is i.v.m. de beëindiging van de tijdelijke aanstelling van de voorgaande gemeentesecretaris.

b. Renteresultaat 2016-2020 agv BBV wijzigingen (nadeel 2016 € 263.848 aflopend naar voordeel € 22.482 in 2020).

In juni 2016 hebben wij u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de nieuwe systematiek van rentetoerekening en hebben wij een voorlopige uitslag gegeven van de financiële gevolgen. In deze 2^e bestuursrapportage 2016 geven wij u een totaaloverzicht weer van de financiële effecten die de nieuwe systematiek van rentetoerekening conform de wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording voor 2016 – 2020 tot gevolg heeft voor onze financiële positie. Voor een volledige toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 4 Financiën.

c. Premie afskoop pensioenen (voordeel € 82.868 incidenteel)

In verband met een beleggingstekort bij de pensioenen voor onze politieke ambtsdragers heeft het college op 11 november 2014 besloten dit beleggingstekort aan te vullen. Het betreft een bedrag van € 248.603,- dat in drie gelijke delen in drie jaren tijd (2014 t/m 2016) is bijgestort. Bij de accountantscontrole jaarrekening 2015 is geadviseerd om het deel dat is betaald in 2016 ten laste te brengen van de jaarrekening 2015. Dit nadeel is reeds verwerkt in de jaarstukken 2015. Voor 2016 betekent dit een eenmalig voordeel van € 82.868.

d. Vervanging personeel bij ziekte (nadeel € 75.000 incidenteel)

Het cumulatief gemiddeld verzuimcijfer van de organisatie ligt op dit moment ruim boven de 7%. Dit is erg hoog ten opzichte van het gemiddeld verzuimcijfer in 2015 (3,66%). De voornaamste oorzaak hiervan betreft een aantal medewerkers die langdurig ziek zijn i.v.m. fysieke aandoeningen. Dit betekent dat er regelmatig een beroep wordt gedaan op het budget vervanging personeel bij ziekte voor een langere periode om de voortgang van de werkzaamheden te borgen door middel van externe inhuur. Op basis van de huidige bekende verzuimdossiers en de huidige verplichtingen die hiervoor zijn opgenomen is de inschatting dat voor 2016 een extra bedrag benodigd is ter hoogte van € 75.000.

e. Voorziening dubieuze debiteuren en teruggave BCF (voordeel 17.421 incidenteel)

- Voorziening dubieuze debiteuren (91046) (nadeel 30.714 incidenteel).
Bij de huidige actualisatie van de stand van de voorziening dubieuze debiteuren zal een bedrag van € 152.523 noodzakelijk zijn voor verwachte oninbaarheid van de debiteuren. Dit resulteert in een bijstorting van een bedrag van € 30.714 tgv de voorziening dubieuze debiteuren. De verhoging wordt mede veroorzaakt door het feit dat de openstaande posten debiteuren over het jaar 2012 dit jaar 100% in de berekening moeten worden meegenomen, tegenover 50% vorig jaar.
- Voorziening dubieuze debiteuren dwangsommen (91060) (voordeel 17.069 incidenteel).
De nog niet geïnde maar wel opgelegde dwangsommen worden in de voorziening debiteuren dwangsommen opgenomen. Ultimo 2016 staat er nog voor € 187.581 open aan dwangsommen, welke volledig als dubieus worden aangemerkt. In 2016 is er een bedrag van € 17.069 aan opgelegde dwangsommen geïnd welke vrijvalt t.g.v. de algemene middelen.
- Voorziening debiteuren Werk & Inkomen.
In de jaarstukken 2015 is er een voorziening gevormd ter hoogte van 1.615.000 voor het risico van oninbaarheid voor de debiteuren van Werk & Inkomen. In het kader van de integraliteit van al onze debiteuren is het echter op dit moment nog niet mogelijk om de mogelijke vrijval van de voorziening debiteuren Werk & Inkomen in deze 2^e bestuursrapportage op te nemen. Vanwege extra uit te voeren werkzaamheden, door de gemeente Buren, zal eind 2016 pas duidelijk zijn welk deel van de getroffen voorziening debiteuren Werk & Inkomen kan komen vrij te vallen.
- Suppletieaangifte 2012-2014 (voordeel 31.066 incidenteel).
Een adviesbureau heeft voor de jaren 2012 t/m 2014 voor de gemeente de btw-analyse afdracht BTW en BCF verzorgd. Hieruit is naar voren gekomen dat er nog een bedrag van € 37.329 ten gunste van de gemeente komt. De kosten van het adviesbureau ad € 6.263 komen nog ten laste van dit bedrag

f. Verkoop voormalige gemeentewerf Dodewaard (voordeel 2016 € 91.250 incidenteel)

De onderhandelingen in verband met de verkoop van de voormalige gemeentewerf hebben geleid tot de verkoop voor opstal en de groenstrook. De koopovereenkomst is ondertekend en de verkoop staat gepland voor 15 december 2016. Dit resulteert in een incidenteel voordeel groenstrook van € 7.500 en een incidenteel voordeel opstal van € 91.250.

g. Overige kleine verschillen behoeven geen toelichting

Investerings

Geen investeringen opgenomen onder programma 1.

Mutaties in reserves

Geen mutaties in reserves te melden.

Programma 2: Openbare orde en veiligheid

Missie

Neder-Betuwe is een gemeente waar iedereen zich veilig voelt met een lokale overheid die zich daarvoor aantoonbaar inzet. Spelregels en grenzen zijn helder. Er wordt snel en merkbaar opgetreden tegen overlast en criminaliteit. Wij stimuleren burgers, bezoekers, ondernemers en veiligheidspartners om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bij te dragen aan de veiligheid binnen de gemeente.

Ontwikkelingen

De nieuwe politie organisatie

Als gevolg van de nieuwe politieorganisatie is het team Neder-Betuwe/Tiel opgeheven en maakt Neder-Betuwe deel uit van het robuuste basisteam de Waarden. De wijze waarop de huisvesting van de politie wordt ingericht is in een plan vastgelegd. Op dit moment kent het team één hoofdlocatie (Tiel) en drie opkomstlocaties (Geldermalsen, Culemborg en Zaltbommel). In de komende jaren wordt de locatie Geldermalsen gesloten. Voor de gemeente Neder-Betuwe betekent dit dat het politiebureau in Kesteren (momenteel alleen te bereiken op afspraak) op termijn zal worden gesloten. In afstemming met het bestuur (de burgemeester van Neder-Betuwe) kan een steunpunt elders in de gemeente worden gesitueerd waar burgers terecht kunnen als zij een politieambtenaar in een 'veilige' omgeving wensen te spreken. Het politieteam de Waarden heeft in 2016 vooruitlopend op de sluiting van het bureau in Kesteren invulling gegeven aan het dienstverleningsconcept waarbij de klant (burger) kan kiezen op welke wijze hij contact krijgt met de politie. Dat kan via internet, telefonisch, via een beeldverbinding en op twee manieren 'live' -> op een bureau of bij de burger thuis / zijn werk etc. Het politieteam De Waarden streeft er naar om in 2016 de aangiften en getuigenverklaringen zoveel mogelijk bij de burgers thuis op te gaan nemen.

Veiligheidshuis

In het Veiligheidshuis werken instanties op één locatie samen aan opsporing, vervolging, (voorbereiding van) berechting en hulpverlening. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. De ketenpartners signaleren problemen, bedenken oplossingen en voeren die samen uit. Werkprocessen worden op elkaar afgestemd, zodat strafrecht en zorg elkaar aanvullen. Ingezet wordt op gedragsverandering, vermindering risico recidive en verbetering van de kwaliteit van leven van de delinquent.

Inbraakpreventie

Het voorkomen van inbraken heeft zowel bij justitie, politie en gemeente een hoge prioriteit. Ondanks het feit dat het aantal inbraken in de gemeente fors is gedaald zal de aanpak op hetzelfde niveau worden voortgezet. De hoofddoelstelling van het plan van aanpak Woninginbraken is het creëren van bewustwording bij bewoners over de risico's op woninginbraken en het stimuleren van bewoners om maatregelen te treffen tegen woninginbraak. Daarnaast zal de opsporing en vervolging intensief worden voortgezet. Nieuwe ontwikkeling: van project Waaks naar Whatsapp-signaleringsgroepen. Aan het project Waaks nemen circa 250 inwoners, verdeeld over de hele gemeente, deel. Project Waaks was op basis van individueel contact tussen inwoner en politie. Aan de inwoner was gevraagd om verdachte zaken bij de politie te melden. De deelnemers aan Waaks konden aan de politie melden dat zij deelnemer van Waaks waren. In de praktijk is gebleken dat er vanuit de deelnemers aan Waaks bijna geen meldingen bij de politie binnenkomen. N.a.v. een aantal inbraken in Kesteren, nieuwbouwwijk De Leede, heeft één bewoner alle inwoners van de nieuwbouwwijk benaderd en gevraagd of zij zich wilden aansluiten bij een Whatsapp-signaleringsgroep. Zo is op 7 april 2015 de eerste signaleringsgroep LeedeWaaks ontstaan waaraan 49 inwoners (hele nieuwbouwwijk De Leede) deelnemen. Het grote verschil qua opzet tussen Waaks en Whatsapp-signaleringsgroep zit hem in het feit dat de gemeente en politie aan alle inwoners hebben gevraagd om deelnemer van Waaks te worden (aanbod gericht) terwijl de Whatsapp-signaleringsgroep die nu is ontstaan vanuit de inwoners zelf is opgezet. Verdachte zaken worden onderling in de wijk gedeeld maar ook direct aan de politie gemeld. De ontwikkeling t.a.v. het gebruik van Whatsapp staat in de gemeente niet stil. Naast de signaleringsgroep LeedeWaaks zijn er al verschillende andere Whatsapp-signaleringsgroepen opgestart door de bewoners in Neder-Betuwe. Steeds meer inwoners spelen zelf een rol in het veiliger maken van hun eigen woonomgeving en gebruiken hiervoor de Whatsapp om een signaleringsgroep te vormen. De gemeente gaat in samenwerking met de politie een plan van aanpak opstellen om de (nieuwe) Whatsapp-signaleringsgroepen te stimuleren en te ondersteunen. Het Uitgangspunt is om per Whatsapp-signaleringsgroep een coördinator aan te wijzen en deze weer te koppelen met de andere coördinatoren van de Whatsapp-signaleringsgroepen in een eigen groep. De wijkagent kan dan contact houden met de coördinatoren. De wijkagent heeft weer contact met de gemeente zodat de voortgang kan worden besproken en eventuele knelpunten kunnen worden opgelost.

Voorzetten van veiligheidsbeleid

De Kadernota Veiligheid 2010-2014 is verlengd naar 2014-2018 (raadsbesluit 5 juni 2014). Dit betekent dat het veiligheidsbeleid in de hele breedte wordt voortgezet. Speerpunten zijn: Voorkomen Woninginbraken, vandalisme aanpak en aanpak van ernstige overlast door personen in de woonomgeving. Het gaat hierbij om diverse soorten van overlast op het gebied van drugs en/of alcohol, jeugdoverlast, huiselijk geweld. Voor gemeenten, politie, justitie en maatschappelijke partners is een intensieve regionale en lokale netwerksamenwerking de manier om een sluitende aanpak te vormen in criminaliteitsbestrijding.

Drank- en Horecawet

Aan het door de gemeenteraad vastgestelde Preventie- en handavingsbeleid alcohol wordt uitvoering gegeven. Ook de komende jaren zal een nauwe samenwerking tussen diverse afdelingen en externe partijen plaatsvinden. Wat betreft het toezicht heeft de Avri in 2015 gemeld dat deze taak wordt afgestoten per uiterlijk 1 juli 2016. Per 1 juli 2016 worden binnen het samenwerkingsverband tussen gemeenten Buren, Culemborg, Neder-Betuwe en West Maas en Waal toezichthouders ingehuurd via een particulier vakkundig Bureau Horeca Bijzondere Wetten. De overeenkomst is aangegaan in eerste instantie tot 1 januari 2018 met een optie tot verlenging.

Bijdrage Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Het Algemeen Bestuur (AB) van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) heeft dit jaar een voorstel gedaan voor een nieuwe verdeelsystematiek. Dit voorstel is aan de raad voorgelegd. Namens de raad is er op basis van dit voorstel een zienswijze gestuurd aan het dagelijks bestuur van de VRGZ. Het dagelijks bestuur van de VRGZ heeft de raden verzocht te reageren vóór 30 juni. Omdat

in enkele gevallen de gemeenteraden dit onderwerp niet kunnen behandelen in de raad vóór 30 juni, is besloten dit onderwerp tijdens de vergadering van het AB VRGZ op 30 juni niet besluitvormend maar oriënterend te bespreken. Daarmee wordt recht gedaan aan de besluitvorming van deze raden om hun zienswijze te betrekken in de definitieve besluitvorming binnen de VRGZ. Feitelijk was het gehele algemeen bestuur VRGZ op 30 juni 2016 unaniem eens over de voorgestelde nieuwe grondslag voor de financiële verdeling. Formeel wordt het vastgesteld in de eerstvolgende AB-vergadering van VRGZ op 10 november 2016. Dan wordt het in feite een hamerstuk.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2014-2018 (Raadsbesluit 5 juni 2014)
- ◆ Jaarplan Veiligheid 2017
- ◆ Veiligheidsstrategie 2014-2018 Oost-Nederland 'Een Veiliger Oost-Nederland door betrokken samenwerking'
- ◆ Meerjarenbeleidsplan 2014-2018 Politie (opgesteld conform de wet Nationale Politie)
- ◆ Plan van aanpak/draaiboek Oud en Nieuw
- ◆ Regionaal Crisisplan
- ◆ Rampenplan en Rampenbestrijdingsplannen
- ◆ Preventie- en Handavingsplan uitvoering Drink- en Horecawet 2014-2018 (Raadsbesluit 5 juni 2014)
- ◆ Algemene Plaatselijke verordening Gemeente Neder-Betuwe 2015

2.1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A Veilige gemeente, integrale aanpak.	A1.	Uitvoeren van de Kadernota Veiligheid 2014-2018 en de APV.			
	A2.	Stimuleren van gerichte voorlichting en preventieve maatregelen om het aantal inbraken te verminderen. In samenwerking met de politie en bewoners wordt door de IV medewerker een plan van aanpak opgesteld waarin duidelijk wordt op welke wijze de gemeente inwoners gaat stimuleren en ondersteunen bij het opzetten van Whatsapp-signaleringsgroepen. Het plan van aanpak zal medio 2016 gereed zijn.			
	A3.	Aanbieden door Bureau Halt op de basisscholen van voorlichting over criminaliteit, normen en waarden, groepsdruk, overlast, vuurwerk (project oud nieuw), respect en digipesten.			
	A4.	Blijven participeren in het Veiligheidshuis.			
B Voorkomen van vernielingen en verhalen van schade.	B1.	Voortzetten project 'Vandalisme-offensief'.			
	B2.	Aangifte doen van alle vernielingen die aan gemeentelijke eigendommen worden aangericht en indien de dader bekend is de schade verhalen.			
	Toelichting:				
	De AVRI moet door de gemeente worden gemandateerd om aangifte te kunnen doen van vernielingen aan gemeentelijke eigendommen. De gemeente doet voor schades in de openbare ruimte nu nog zelf aangifte. De planning is dat Avri in het vierde kwartaal het mandaat krijgt om aangiftes zelf te doen. Er zijn rondom de jaarwisseling geen daders aangehouden waardoor het niet mogelijk is om schade te verhalen.				
	B3.	Publiceren van aangerichte schade aan gemeentelijke eigendommen in de kranten; bij grote aangerichte schade een Burgernet-bericht uit laten gaan.			
B4.	Tegengaan van aanstootgevende reclame-uitingen (<i>alert reageren, binnen onze bevoegdheden</i>).				
C Zo min mogelijk alcoholmisbruik, drugsgebruik en drugshandel	C1.	Het Regionaal hennepsteelt convenant, het uitvoeringsconvenant en het beleid op grond van artikel 13b Opiumwet is vastgesteld. In april 2016 is in de gemeente Neder-Betuwe een hennepkwekerij aangetroffen. Deze is door de politie ontmanteld. De gemeente heeft volgens de vaste procedure de eigenaar aangeschreven. Vanaf juni 2016 coördineert de gemeente de aanpak en stemt met de convenantpartners een gelijktijdige aanpak van de hennepkwekerij af. Ook zorgt de gemeente ervoor dat de convenantpartners terugkoppelen welke acties zij in gang hebben gezet en welk resultaat het heeft opgeleverd.			
	C2.	Communiceren naar de inwoners over de 'aanpak hennepsteelt' via het Magazine NB en de gemeentelijke website. Toelichting: Nadat alle hierboven genoemde documenten zijn vastgesteld zullen via berichtgeving inwoners over de aanpak hennepsteelt op de hoogte worden gesteld.			
	C3.	Bevorderen dat de politie daadkrachtig optreedt			

		vooral tegen de overlast van drugshandel en gericht onderzoek verricht op locaties waarover signalen binnenkomen dat er wordt gedeald. Toelichting: De politie heeft dit onderwerp tijdens een thema bijeenkomst op 11 juni behandeld. Hierbij is middels een presentatie aangegeven welke stappen de politie onderneemt tegen (overlast) drugshandel.		
	C4.	Uitvoeren van het drank- en horecabeleid.		
	C5.	Aanbieden preventie/voorlichtingslessen over alcohol, roken en blowen aan VO scholen. Er zijn regionale middelen beschikbaar die IrisZorg inzet voor preventie/voorlichtingslessen op VO-scholen. Er wordt een medewerker van IrisZorg ingezet voor gerichte persoonlijke hulpverlening bij verslavingsproblematiek. Daarnaast wordt een straathoekwerker van IrisZorg ingezet. Beide medewerkers maken deel uit van het Sociaal Team.		
D	Op zondag zijn de winkels gesloten.	D1.	Uitvoering geven aan bestaande winkeltijdenverordening	
E	De naleving van de leeftijdsgrens op basis van de Drank & Horecawet door alcoholverstrekkers (horeca, sportverenigingen supermarkten en slijterijen), stijgt van 10% in 2013 tot boven de 40% eind 2015. De naleving is inderdaad gestegen: eind 2015 doet 31% het goed, 32% ad hoc naleving en 37% scoort slecht.	E1.	Informatieverstrekken aan en communicatie met alcoholverstrekkers	
		E2.	Samenwerking met politie, ondernemers, verenigingen, scholen en gezondheidsorganisaties	
		E3.	Organiseren van toezicht en handhaving volgens het vastgestelde Preventie- en Handhavingplan uitvoering Drank- en Horecawet 2014-2018.	
		Toelichting: Onderzoek met mystery shoppers (17jaar) in 2015 toonde aan dat de naleving van leeftijdsgrenzen is gestegen naar 30%. Uit dit regionale onderzoek is gebleken dat Neder-Betuwe goed scoort t.o.v. de overige Rivierenland gemeenten. De doelstelling van 40% was eind 2015 hiermee nog niet gehaald waardoor het extra inzet van toezicht en PR vergt in de komende jaren. Naar aanleiding van deze cijfers zijn in 2015/2016 toezichthouders met 18-jarige stagiaires op pad gegaan voor lijk-op-stuk-controles bij bijv. supermarkten. Hieruit is gebleken dat 67% een id-controle uitvoert, 22% niet en dus in overtreding is en 10% controleert af en toe. Het ligt in de bedoeling om in 2016/2017 meer gerichte PR-acties te ondernemen richting doelgroepen als caissières, ouders en jeugd. Daarnaast wordt via de plaatselijke media opnieuw en herhaaldelijk voorlichting gegeven o.a. over alcoholgebruik door jongeren.		

2.2 Programmaonderdeel Hulpdiensten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
			Resultaat/tijd	Middelen
A De aanrijdtijden van de hulpdiensten voldoen aan de landelijke vijftienminutennorm en de overschrijding daarvan bedraagt maximaal 5%.	A1.	Toetsen of de hulpdiensten voldoen aan de gestelde normen.		
	Toelichting: De brandweer voldoet aan de landelijke norm van 15 minuten. De gemiddelde opkomsttijd ligt namelijk op 8.39 minuten in Neder-Betuwe. De ambulance vormt nog altijd een aandachtspunt. In april lag het gemiddelde van het eerste voertuig ter plaatse op 93.6 %. En in mei op 91.8 %. De 95 % is nog niet behaald. Middels een zienswijze die recent is verstuurd m.b.t. de jaarstukken RAV is aandacht gevraagd voor dit probleem.			
B Adequate brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding	B1.	Aandringen bij de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) op adequate brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het dekkingsplan van de brandweer waarin de rampenbestrijding regionaal is georganiseerd, wordt eind 2016 geactualiseerd		
	B2.	De Meldkamer Ambulancezorg stuurt twee ambulances naar het slachtoffer bij een 1-1-2 melding van een hartstilstand. Het alarmeringssysteem HartslagNu schakelt vervolgens maximaal 30 burgerhulpverleners in om het slachtoffer zo snel mogelijk te bereiken. Het doel in 2016 was om 150 burgerhulpverleners in onze gemeente te hebben en 10 aangemelde AED apparaten. De doelstelling burgerhulpverleners is gehaald want inmiddels zijn er 178 burgerhulpverleners in de gemeente Neder-Betuwe actief. De lokale EHBO verenigingen zijn de leveranciers van de burgerhulpverleners. Het aantal AED apparaten is nog niet behaald: er zijn 7 aangemelde AED apparaten beschikbaar. Toelichting: De doelstelling om 10 aangemelde AED apparaten te hebben in de gemeente in 2016 zal worden besproken met HartslagNu.		

Wat mag het kosten?

Programma: 2 Openbare orde en Veiligheid					
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)	2016	2017	2018	2019	2020
a. VRGZ herverdelingssystematiek		-20.754	-41.508	-62.262	-83.016
b. VRGZ verhoogde bijdrage begroting 2017		25.351	25.351	25.351	25.351
c. Meicirculaire: suppletie uitkering 2015 bommenregeling	229.120				
d. Bommenregeling 2016	27.000				
e. Overige kleine verschillen	-7.699	0	0	0	0
Totaal	248.421	4.597	-16.157	-36.911	-57.665

Hieronder een toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de budgetten. De financiële gevolgen van de mutaties op dit programma zijn in een begrotingswijziging verwerkt (verschillen groter dan € 25.000).

a. Nieuwe herverdelingssystematiek bijdrage VRGZ vanaf begrotingsjaar 2017 (voordeel € 20.754 in 2017 oplopend naar € 103.770 in 2021)

Tijdens de raadsvergadering op 9 juni 2016 juni (Z/16/039597/RAAD/16/02071) bent u reeds akkoord gegaan met de nieuwe verdelingssystematiek van de bijdrage aan de VRGZ vanaf het begrotingsjaar 2017. Het structurele voordeel vanaf 2017 ziet u hier verwerkt.

b. Verhoogde bijdrage VRGZ begroting 2017 (nadeel in 2017€ 25.351 structureel)

De bijdrage aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid wordt structureel vanaf 2017 verhoogd. Het betreft de indexering conform de gemaakte afspraken in het Ontvlechtingkader met een extra compensatie voor de werkelijke kostenstijging van loon- en prijsindexering. Deze verhoging wordt gedekt vanuit de stelpost prijsstijging. De verwerking hiervan vindt u terug onder het programma algemene dekkingsmiddelen.

c. Suppletie uitkering bommenregeling (Meicirculaire 2016) (nadeel € 229.120 incidenteel)

In maart dit jaar is er een aanvraag gedaan van een suppletie-uitkering 2015 Bommenregeling. Het betreft hier 70% van de daadwerkelijk gemaakte kosten inzake ruiming explosieven in 2015. De financiële effecten van deze suppletie-uitkering zijn verwerkt in de jaartukken 2015. Het hier vermelde incidenteel nadeel van € 229.120 voor 2016 dient u dan ook in relatie te zien met de extra middelen die via de meicirculaire 2016 beschikbaar zijn gesteld en terug te vinden zijn in het overzicht algemene dekkingsmiddelen een heeft een budgetair effect.. Voor meer informatie verwijzen wij u naar het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de raadsinformatiebrief m.b.t. de meicirculaire 2016 die op raadsnet staat gepubliceerd.

d. Bommenregeling 2016 (nadeel € 27.000 incidenteel)

Het gaat hier om budget te ramen om uitvoering te kunnen geven aan de nieuwe bommenregeling. Wij schatten in dat de lasten voor 2016 voor de opsporing en ruimen van niet gesprongen explosieven (NGE) een bedrag zal bedragen van € 90.000. Van deze kosten kan voor 70% een suppletieverzoek worden ingediend (voor 1 maart 2017) bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hetgeen een baat betekent van € 63.000. De overige 30% een bedrag van € 27.000 komt ten laste van de algemene middelen.

e. Overige kleine verschillen behoeven geen toelichting

Investeringen

Geen investeringen opgenomen onder programma 2.

Mutaties in reserves

Geen mutaties in reserves te melden.

Programma 3: Fysieke leefomgeving

Missie

Neder-Betuwe is een veilige, schone, aantrekkelijke en gevarieerde gemeente en bekend als hét laanboomcentrum van Nederland respectievelijk Europa. Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan het behoud en de ontwikkeling van een duurzame, vitale gemeente. We streven naar een evenwichtige ruimtelijke ordening waarbij landschappelijke waarden worden behouden. De woningvoorraad is kwalitatief op orde en wordt voortdurend afgestemd op de behoefte. Nieuwe kansen en ontwikkelingen worden aangegrepen om de aanwezige ruimtelijke kwaliteiten te versterken.

Ontwikkelingen

Omgevingswet (omgevingsplannen/bestemmingsplannen)

In de periode 2008 - 2014 zijn alle bestemmingsplannen geactualiseerd. Wij werken op dit moment aan een voorstel met betrekking tot de overgang naar Omgevingsplannen welke volgt uit de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet. Naar verwachting zal die wet in 2019 werking treden.

Wonen

De Woningwet 2015 stelt nieuwe spelregels voor de sociale huursector. De herziene Woningwet is erop gericht dat woningcorporaties zich concentreren op hun kerntaak: zorgen dat mensen met een laag inkomen goed en betaalbaar kunnen wonen. Bij de wet hoort een AMvB (Algemene Maatregel van Bestuur) waarin details over de uitvoering van de wet zijn vastgelegd. De hoofdpunten uit de nieuwe Woningwet betreffen:

1. het werkdomein woningcorporaties
2. Scheiding of splitsing van diensten algemeen economische belang en niet- diensten algemeen economische belang
3. Passend toewijzen
4. Governance en intern toezicht
5. Verslaggeving en financiële transparantie
6. Extern toezicht en sanering
7. Rol gemeenten
8. Rol huurders
9. Woningmarktgebieden
10. Diversen (klachtenreglement, wooncoöperatie, overcompensatie, gemengde dienstverlening)

In maart 2016 werd de Woonvisie 'Vitale kernen in een sterke gemeente 2.0' vastgesteld. Met de Woonvisie Neder-Betuwe 2016-2021 willen we inzetten op het toevoegen van duurzaam aantrekkelijke woningen en nieuwbouw, het inzetten op een realistische woningbouwambitie, woningbouw in elke kern, volwaardige afronding van de huidige plannen, het verder verduurzamen van de woningvoorraad en betaalbare woningen voor kwetsbare doelgroepen. Met de provincie vindt permanente afstemming plaats in het kader van de Woonagenda. Wat nieuwbouwplannen betreft richten we ons op afronding van de plannen die al langer lopen (Triangel Ochten, Veilingterrein Kesteren, Casterhoven, Herenland Opheusden, Broedershof Echtdeld). Daarnaast wordt ingezet op een aantal nieuwbouwplannen die nu in ontwikkeling zijn. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de woningbouwbehoefte in onze gemeente.

Spuitzone

In onze gemeente lopen wij bij toekomstige bouwprojecten regelmatig aan tegen de problematiek van de spuitzones. Vuistregel is dat een spuitzone (de afstand tussen locaties waar gewasbestrijdingsmiddelen worden gebruikt en 'gevoelige' bestemmingen als woningen) 50 meter dient te zijn. Uit jurisprudentie blijkt echter, dat de afstand die daadwerkelijk opgenomen kan worden in een bestemmingsplan kleiner mag zijn, indien voldaan wordt aan verschillende voorwaarden. De belangrijkste voorwaarden zijn kort gezegd: het toepassen van driftreducerende maatregelen, die via een zgn. 'instandhoudingsplicht' in een bestemmingsplan zijn vastgelegd. Vereist is daarbij wel, dat in een zgn. locatiespecifiek onderzoek wordt bevestigd, dat de toe te passen maatregelen daadwerkelijk driftreducerend werken op de omgeving. Recent zijn de eisen die de Raad van State stelde aan een dergelijk onderzoek overigens versoepeld. Tot voor kort werden alleen onderzoeken toegestaan waarin de maatregelen aan de hand van rekenmodellen werden beoordeeld. In feite was de Wageningen Universiteit (WUR) de enige instantie in Nederland die dergelijke modelmatige onderzoeken kon uitvoeren. In enkele zeer recente uitspraken (mei en juni 2016) is de Raad van State daarvan echter afgeweken: het ziet er naar uit, dat nu ook meer 'juridische rapporten/beschouwingen' worden geaccepteerd, mits daarin gebruik wordt gemaakt van eerdere (wel modelmatige) rapporten die worden toegepast op de betreffende specifieke locatie.

Over de effecten van deze uitspraken is overleg gevoerd met Hekkelman advocaten. Ook zij bevestigen, dat hiermee de weg vrij lijkt voor rapportages zonder een modelmatige onderbouwing (mits gebaseerd op eerdere berekeningen en vertaald naar de specifieke situatie). Overigens wordt er vanuit gegaan dat een dergelijk rapport moet worden opgesteld door een ter zake deskundig bureau (en dus niet door een particuliere initiatiefnemer zelf). Hoe dan ook zal dit kostenbesparend zijn; de modelmatige opgezette berekeningen waren altijd zeer kostbaar.

Actualisatie archeologische beleidskaart

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 14 april 2016 het onderwerp 'Archeologische beleidskaart Neder-Betuwe' behandeld. De verwerking van de archeologische beleidskaart in een paraplubestemmingsplan kan eind 2016 gecombineerd worden met de verwerking van de nog te actualiseren bommenkaart in een paraplubestemmingsplan. We beschikken inmiddels over gewijzigde planregels aangaande archeologie.

Bommenregeling

Bij opsporing en ruiming niet gesprongen explosieven (NGE), treedt de initiatiefnemer op als opdrachtgever van het NGE-bedrijf dat de opsporing/ruiming uitvoert. De gemeente is alleen bij 'eigen' initiatieven/projecten opdrachtgever. Ten aanzien van de teruggave van een deel van de NGE kosten op basis van de thans vigerende bommenregeling kan de gemeente richting derden maximaal aangegeven dat zij zich wil inspannen om via het Rijk tot gedeeltelijke teruggave te komen. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeente niet zelf (voor)financiert en ook geen financiële risico's aangaat. Het Rijk is voornemens om in 4 jaar deze regeling af te bouwen. Het Rijk wil naar het principe dat de initiatiefnemer betaalt, net als bij b.v. archeologie.

Bodembelastingkaart en beleid In het kader van bommenregeling 2.0

De huidige bommenkaart uit 2008 dient geactualiseerd te worden omdat de wet- en regelgeving is veranderd. Daarnaast dienen we bij bestemmingsplanwijzigingen en aanvragen omgevingsvergunning, te beschikken over een toetsingskader aangaande onderzoek naar en de ruiming van conventionele explosieven en hebben we een aansprakelijkheid op basis van art 175 en 176 van de gemeentewet. Op landelijk niveau wordt onder meer met Gemeente Neder-Betuwe gesproken over de ontwikkeling en mogelijke inhoud van een normenkader rondom het opsporen en ruimen van CE. Kennis hebben van de inhoud van een normenkader is het bij het actualiseren van de bodembelastingkaart NGE (zogenaamde bommenkaart) en het opstellen van bijbehorende beleidskeuzes van essentieel belang. De landelijke besluitvorming over het normenkader en daarmee het kader om beleidskeuzes op te maken, laat op zich wachten. Daarom wordt het ter vaststelling voorleggen van de bommenkaart, doorgeschoven naar 2017. De actualisatie van de kaart zal wel in 2016 plaats vinden.

Omgevingsdienst Rivierenland

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) zijn voor wat betreft de uitvoering ondergebracht bij de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR). De gemeente is verplicht om voor deze taken beleid vast te stellen en uit te laten voeren. Gelet op de uitvoering van deze taken door de ODR hebben de regiogemeenten er voor gekozen om samen te werken bij het opstellen van het uitvoeringsbeleid. Hierdoor ontstaat meer uniformiteit, rechtsgelijkheid voor burgers en bedrijven, een gelijk kwaliteitsniveau en een efficiëntere en effectievere uitvoering van de taken. Het is gericht op uitvoeringsbeleid en maakt keuzes HOE de gemeente de aspecten laat uitvoeren. Dit beleidskader is niet bedoeld om uitspraken te doen over de "WAT-vraag". Deze keuzes en de prioritering hiervan zijn vastgelegd in een werkprogramma dat jaarlijks afzonderlijk wordt vastgesteld door het college. Hierin wordt een overzicht gegeven van alle diensten die de gemeente Neder-Betuwe afneemt van de ODR. De ODR gaat over van een input-gestuurde organisatie (hoeveel uren brengt iedere deelnemer in) naar een output-gestuurde organisatie per 1 januari 2018 (welke producten worden geleverd). Met de ODR zijn concrete kwaliteitsafspraken gemaakt. Deze worden op basis van het Wetsvoorstel VTH vertaald in de "Verordening Kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Neder-Betuwe", met als doel de kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving te waarborgen en te bevorderen. De vaststelling van deze verordening lag voor in de raadsvergadering van 7 juli 2016. Over de naleving van de kwaliteitsafspraken doen burgemeester en wethouders jaarlijks mededeling aan de raad.

Avri (IBOR)

Bij brief van 1 maart 2016 is de raad geïnformeerd over de jaar resultaten 2015. Hierin is ondermeer aangegeven, dat de door Avri geleverde financiële overzichten voor verbetering vatbaar zijn en dat de bedrijfsvoering binnen Avri nog stappen moet zetten om invulling te kunnen geven aan een tijdige en volledige verantwoording. Hiertoe heeft Avri IBOR onderzoek laten uitvoeren en een verbeterplan opgesteld. Op dit moment is Avri niet in staat om betrouwbare financiële overzichten te overleggen op basis waarvan tijdig en afdoende kan worden gestuurd. Wel is bestuurlijk afgesproken, dat gesignaleerde afwijkingen per direct worden teruggekoppeld aan de gemeente.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Beheerplannen onderhoud wegen, gebouwenbeheer en groen
- ◆ Landschap Ontwikkeling Plan (LOP)
- ◆ Bestemmingsplannen
- ◆ Nota Bovenwijkse Voorzieningen (actualisatie 2016)
- ◆ Structuurvisie Neder-Betuwe 2015
- ◆ Regionaal Woningbouwprogramma 2016
- ◆ Woonvisie Neder-Betuwe 2016-2021
- ◆ Woonvisie Neder-Betuwe 2016 - 2021 Vitale kernen in een sterke gemeente 2.0
- ◆ Nota grondbeleid
- ◆ Nota Wonen-Welzijn-Zorg
- ◆ Welstandsnota
- ◆ Bouwverordening
- ➔ Regionaal beleidskader uitvoering VTH-taken binnen de regio Rivierenland, vastgesteld 2 februari 2016 (college)
- ➔ Verordening Kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Neder-Betuwe, vastgesteld raad 7 juli 2016
- ◆ Notitie Integraal Handhaven 2014-2017, onderdeel Bouw, RO, APV (voor wat betreft het onderdeel APV), vastgesteld op 18 februari 2014 (college)
- ◆ Nota Externe Veiligheid 2015-2019
- ◆ Waterplan
- ◆ Nota begraafplaatsenbeleid
- ◆ Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (vGRP)
- ◆ Nota duurzaamheid 2016-2020
- ◆ Masterplan Centrum Kesteren, vastgesteld op 15 dec 2011
- ◆ Uitvoeringsprogramma speeltuinen 2016 - 2020
- ◆ Startnotitie Neder-Betuwe Gezond! (Sociaal Economische Gezondheidsverschillen) (raadsbesluit 31 oktober 2013)
- ◆ Structuurvisie ABC Opheusden
- ◆ Beleidsnota Externe Veiligheid Neder-Betuwe 2015-2018

3.1 Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Een overgang van bestemmingsplannen naar meer integrale Omgevingsplannen zoals bepaald in de Omgevingswet, die naar verwachting 2018 in werking treedt.	A1.	Onderzoeken op welke wijze de toekomstige Omgevingsplannen kunnen worden vormgegeven en actueel gehouden. Toelichting: hiervoor is een integrale benadering nodig, omdat ook ander beleid dan RO (denk aan milieu, water, APV, welstandsnota) wordt geïntegreerd. Om te voorkomen dat in 2018 een gigantische herzieningsoperatie moet worden opgetuigd, dient vanaf 2016 de voorbereiding hiervoor te starten. Onder A2 t/m A4 worden de eerste stappen beschreven die in 2016 worden opgepakt. Een concreet, uitgewerkt voorstel hieromtrent volgt in sep/okt 2016. Op basis hiervan wordt in het vierde kwartaal uitvoering gegeven aan de activiteiten A2 t.m. A4		
		A2.	Evaluatie huidige handboek (systematiek en regels)		
		A3.	Opnemen ontwikkelgerichte plannen in handboek.		
		A4.	Samenvoegen bestemmingsplannen kernen tot één bestemmingsplannen Woongebied.		
B	Herijken van het beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing.	B1.	Evalueren nota Vrijkomende agrarische bebouwing in regionaal verband. Naar verwachting kan op basis daarvan begin 2016 een voorstel aan de gemeenteraad worden gedaan. Toelichting: de raad heeft op 9 juni 2016 kennis genomen van de evaluatie en een geactualiseerde beleidsnota vastgesteld.		
C	Beperking archeologische onderzoekskosten voor agrarische ondernemers.	C1.	Actualiseren archeologische beleidskaart. Toelichting: de archeologische beleidskaart 2016 is vastgesteld in de raad van 14 april 2016.		

3.2 Wonen

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang			
				Resultaat/tijd	Middelen		
A	Woningbouw aansluitend op de Woonvisie 2016-2021.	A1.	Toevoegen van duurzaam aantrekkelijke woningen.				
		A2.	Inzetten op een realistische nieuwbouwambitie.				
		A3.	Woningbouw in elke kern, volwaardige afronding van de huidige plannen.				
		Toelichting: Nog geen woningbouw Dodewaard. Ontwikkelende partijen (grondeigenaren) hebben nog geen plannen ingediend. Voor het gemeentelijk deel van Fructus is een schetsontwerp in voorbereiding. In de eerste acht maanden van 2016 zijn 46 woningen gereed gemeld.					
		A4.	Verder verduurzamen van de woningvoorraad.				
		A5.	Betaalbare woningen voor kwetsbare doelgroepen.				
B	Behouden van aanbod kleinschalige (intramurale) zorgvoorzieningen in onze dorpen.	B1.	Faciliteren van gerealiseerde woonzorgvoorzieningen in onze dorpen (Steegakker, Elim, Reigerhof, Habion) zodat zij optimaal hun rol in de lokale samenleving kunnen vervullen.				
		B2.	Uitvoering geven aan het Bor (Besluit omgevingsrecht, onderdeel van de Wabo) Toelichting: op basis van deze wet wordt het eenvoudiger om een tijdelijke mantelzorgwoning te plaatsen				
		B3.	Meewerken aan alternatieven voor (dreigende) leegstand i.v.m. scheiden van wonen en zorg.				
		B4.	Maken van prestatieafspraken met betrekking tot woningtoewijzing met het welzijnswerk over de wijze waarop zij senioren kunnen faciliteren met diensten op het gebied van zorg, welzijn en gemak.				

3.3 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Milieu – en energiebewust gedrag van inwoners en bedrijfsleven.	A1.	Uitvoeren van de nota duurzaamheid (2015-2020) Naast uitvoeren van bestaande projecten ook nieuwe ontwikkelingen volgen en implementeren.		
B	Schoonhouden van openbare ruimte.	B1.	Bevorderen participatie, bijvoorbeeld door te zorgen dat het onderwerp zwerfvuil op de agenda van de verschillende stakeholders komt te staan en door inwoners, wijken en verenigingen te stimuleren om gezamenlijk de problematiek aan te pakken.		
		B2.	Verwijderen van zwerfvuil in de openbare ruimte samen met scholen en maatschappelijke organisaties. Acties en actoren zijn vastgelegd in een vierjarig uitvoeringsprogramma dat in het 3 ^e kwartaal 2016 is vastgesteld.		
		B3.	Actualiseren van de APV : Geactualiseerde APV wordt in het derde kwartaal 2016 vastgesteld.		
		B4.	Opstellen van een beleidsnota hondenpoep. Toelichting: Begin 2016 stelden we hondenpoepbeleid op met een vierjarig uitvoeringsprogramma waarin het Communicatietraject, optimalisering van voorzieningen, en gerichte handhaving o.g.v. klachten- en meldingenlijn de basis zullen vormen. Het hondenbeleid is vastgesteld door het college in het tweede kwartaal. Inhoudelijk is de nota vooraf afgestemd met de raad. De uitvoering is vóór de zomervakantie opgestart.		

3.4 Ruimte en groen

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Representatief aanzien van de dorpen met hoge ecologische kwaliteit (<u>uitstraling van Europees laanboomcentrum</u>).	A1.	In gesprek gaan met boomkwekers of zij bereid zijn te investeren in het groen in de gemeente (aanleg en onderhoud).		
		A2.	Opstellen groenbeleidsplan (waaronder visie en uitvoeringsprogramma) in samenwerking met boomkwekers, hoveniers, inwoners en Helicon (gereed: sep/okt 2016)		
		A3.	Onderzoeken van mogelijkheden voor het realiseren van een 'markant punt' als onderdeel van de inrichting ABC terrein.		
		Toelichting: Er is in samenwerking met TCO en het Laanboomcompact een businesscase opgesteld voor oprichting van een Laanboomgebouw op het ABC. Een aanzienlijk deel van de middelen hiervoor is beschikbaar. Met de provincie wordt gekeken naar subsidiemogelijkheden voor het ontbrekende deel. Doel is om in 2017 een go-no go beslissing te kunnen nemen.			
B	Onderhoud kwaliteitsniveau begraafplaatsen in stand houden.	B1.	Het begraafplaats beleid actualiseren waarin opgenomen de uitkomst van het onderzoek van privatiseren. (gereed: eind 2016)		
		B2.	Onderzoeken van privatisering gemeentelijke begraafplaatsen. (gereed: eind 2016).		
C	Verbetering van het groenonderhoud met betrokkenheid van onze inwoners.	C1.	Hanteren van aantrekkelijke voorwaarden op het gebied van onderhoud van groen door inwoners.		
		Toelichting: in 2016 (burger) participatie en openbaar groen verder vormgeven. Dit valt samen met de actualisatie van het groen beleid en het gekoppelde uitvoeringsprogramma.			
		C2.	Hanteren van een planmatige aanpak (in het kader van (burger) participatie) voor het betrekken van inwoners bij het onderhoud van openbaar groen.		
D	Een passende en aantrekkelijke speelruimte voor inwoners van 0- t/m 18 jaar	D1.	Gefaseerde uitvoering speelruimtebeleidsplan Toelichting: Voor 2016 staat Kesteren in de planning. Voor de speelruimten op het vm. VLC terrein en Carvonestraat is dat nog niet mogelijk, omdat daar de woningbouw nog niet is gerealiseerd. Gestart is al wel in Opheusden (oorspronkelijke planning was 2017). (zie ook 5.4 Gezondheid C2)		

3.5 Toezicht en Handhaving

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Handhaving op het gebied van het omgevingsrecht	A1.	Uitvoeren van het beleidskader uitvoering VTH-taken Regio Rivierenland.		
		<p>Toelichting: Op 22 maart 2016 is het Werkprogramma ODR 2016 vastgesteld. Hierin wordt een overzicht gegeven van alle diensten die de gemeente Neder-Betuwe afneemt van de ODR. Daarmee zijn de te leveren prestaties voor 2016 vastgelegd. Momenteel ligt een voorstel voor aan het Algemeen Bestuur van de ODR inzake terug- en bijbetaling bij onder- en overschrijding van het beschikbaar gestelde budget, de zogenaamde 95-105% regeling.</p>			

Wat mag het kosten?

Programma: 3 Fysieke leefomgeving					
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)					
	2016	2017	2018	2019	2020
a. Begroting 2017 ODR	0	33.862	33.862	33.862	33.862
b. Bijdrage uit Reserve Bovenwijkse voorzieningen aan Casterhoven	-50.921				
c. Verkoop kavel De Leede	-97.872				
d. Aanbestedingsvoordeel onkruidbestrijding	-22.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
e. Verlaging ambtelijke kosten uit de projecten	30.000				
f. Overige kleine verschillen	31.870	29.409	30.141	22.761	22.761
Totaal	-108.923	33.271	34.003	26.623	26.623

Hieronder een toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de budgetten. De financiële gevolgen van de mutaties op dit programma zijn in een begrotingswijziging verwerkt (verschillen groter dan € 25.000).

a. Begroting 2017 ODR (nadeel in 2017 € 33.862 structureel)

De bijdrage aan de Omgevingsdienst Rivierenland wordt structureel vanaf 2017 verhoogt. Het betreft de indexering, conform de gemaakte afspraken, voor de werkelijke kostenstijging van loon- en prijsindexering. Deze verhoging wordt gedekt vanuit de stelpost prijsstijging. De verwerking hiervan vind u terug onder het programma algemene dekkingsmiddelen.

b. Ontvangen bijdrage aan project Casterhoven (voordeel € 50.921 incidenteel)

Voor het project Casterhoven zijn conform artikel 12.3 van de samenwerkingsovereenkomst middelen ontvangen die ingezet moeten worden voor bovenwijkse voorzieningen. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 50.921 Deze middelen worden toegevoegd aan de reserve Bovenwijkse voorzieningen.

c. Verkoop kavel de Leede Kesteren (voordeel € 97.872 incidenteel)

Grondexploitatie de Leede in Kesteren is reeds afgesloten, waarbij de laatste kavel als strategische grond aangehouden is. Deze laatste kavel is nu verkocht en overgedragen tegen de in de grondprijzenbrief vastgestelde grondprijs. Door de verkoop is een eenmalige winst behaald van € 97.872

d. Aanbestedingsvoordeel Onkruidbestrijding (voordeel € 22.000 in 2016 incidenteel en vanaf 2017 € 30.000 structureel)

Door wetwijziging is het (op dit moment) niet meer mogelijk om het bestrijdingsmiddel Roundup te gebruiken. Het bestandsdeel Glyfosaat is vanaf 01 april 2016 bij Wet verboden. De raad heeft vanaf 2016 extra middelen beschikbaar gesteld om op alternatieve wijze onkruid te bestrijden. Avri heeft dit regionaal aanbesteed. Voor 2016 en 2017 is een aanbestedingsvoordeel van € 30.000,- beschikbaar. In het najaar vind er een evaluatie plaats van de bereikte resultaten met de nieuwe wijze van onkruidbestrijding

e. Verlaging ambtelijke kosten uit de projecten (nadeel € 30.000 incidenteel)

Uit de vergelijking met het begrote bedrag in de jaarschijf 2016 van de begroting algemene dienst blijkt dat het opgenomen bedrag in de begroting hoger is dan het totaal aan interne uren dat is becijferd bij de actualisatie per 1-1-2016 in de BIE BIE-GREXEN en BIE initiatieven. Naar schatting wordt voor 2016 een lagere dekking uit de projecten voor ambtelijke kosten verwacht ter grootte van circa € 30.000.

f. Overige kleine verschillen behoeven geen toelichting

Investerings

Programma: 3 Fysieke leefomgeving		Fysieke Leefomgeving			
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand)		Startjaar	Investerings- bedrag x € 1.000	Voortgang	
				Beleidsmatig	Financieel
Lopend	Riolvervanging Hoofdstraat 2013	2013	200		
Lopend	Startersleningen	2014	450		
Lopend	Voorber/aanleg waterberging 2015 (incl restkrediet)	2015	331		
Lopend	Rioleringsmaatr.De Heuning 2014/2015 *	2015	218		
<p><i>Toelichting:De maatregelen voor de oplossing problematiek op bedrijventerrein de Heuning bestaat uit het optimaliseren van het bestaande rioleringsstelsel. Hiervoor is het eerst noodzakelijk bestaande foutieve aansluitingen van bedrijfspanden op te sporen en aan te passen. De omvang van de problemen met foutaansluitingen was groter dan ingeschat. In 2015 en begin 2016 zijn de aansluitingen verbeterd. In 2016 is het aansluitend mogelijk het project af te ronden.</i></p>					
Lopend	Maatregelen wateroverlast Opheusden 2015**	2015	542		
<p><i>Toelichting:De belangrijkste maatregel, het leggen van een duiker voor het afvoeren van overtollig hemelwater uit de Smachtkamp, is conform planning functioneel en in 2015 afgerond. Verbeteren van het aansluitend hemelwaterstelsel heeft door aanwezigheid van kabels en leidingen, en het aanpassen van het ontvangend water vertraging opgelopen. Naar verwachting wordt het project medio 2016 afgerond.</i></p>					
Bestaand	Duurzaamheidsleningen	2016	250		
Bestaand	Servicebus gebouwenonderhoud	2016	40		
Bestaand	Rioleringsmaatr.Panhuis 2016 *	2016	43		
Bestaand	Voorber/aanleg waterberging 2016 *	2016	262		
Toekomstig	Voorber/aanleg waterberging 2017 *	2017	262		
Toekomstig	Voorber/aanleg waterberging 2018 *	2018	262		
Toekomstig	Investering riolering 2019*	2019	332		
Toekomstig	Investering waterplan 2019*	2019	35		
* Onderdeel van het GRP 2014-2018					
** Aanvulling op GRP 2014-2018 (raadsbesluit 5 maart 2015)					
Totaal investeringsbedragen			3.227		

Mutaties in reserves

Programma: 3 Fysieke leefomgeving	Mutaties in reserves				
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)	2016	2017	2018	2019	2020
a. Bijdrage aan Casterhoven vanuit de reserve Bovenwijkse voorziening	50.921	0	0	0	0
Totaal	50.921	0	0	0	0

Toelichting op de mutaties in reserves (verschillen groter dan € 25.000).

a. Toevoeging aan de reserve Bovenwijkse voorzieningen vanuit het project Casterhoven (nadeel € 50.921 incidenteel)

Voor het project Casterhoven zijn conform artikel 12.3 van de samenwerkingsovereenkomst middelen ontvangen die ingezet moeten worden voor bovenwijkse voorzieningen. Deze middelen worden gereserveerd in de reserve tot het moment dat de voorzieningen daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden. Dit resulteert in een incidenteel nadeel van € 50.921

Programma 4: Economie

Missie

We streven naar economische groei door te zorgen voor een goed ondernemersklimaat en een goede kwaliteit van onze werklocaties. Tevens dienen onze winkelkernen vitaal te zijn doorontwikkeling en behoud van winkelconcentratiegebieden.. We stimuleren ook economische groei via uitbreiding van verblijfs- en dagrecreatie, waarbij de sterke kanten en mogelijkheden van de gemeente benut worden. Kwaliteitsverbetering is hierbij het uitgangspunt. We ontwikkelen de mobiliteit in onze gemeente zodanig dat deze de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en leefbaarheid versterkt.

Ontwikkelingen

Regio Rivierenland

De 10 samenwerkende gemeenten in regio Rivierenland hebben eind 2014 drie economische speerpunten benoemd waarop met elkaar zal worden samengewerkt (Agribusiness, Logistiek & Economie en Recreatie & Toerisme). Deze regionale speerpunten zijn uitgewerkt in het Ambitiedocument 2016-2020 Regio Rivierenland. De keuze voor deze drie speerpunten is gebaseerd op de specifieke kenmerken die Regio Rivierenland onderscheiden van andere regio's en met deze focus wordt gewerkt aan het beter vermarkten van de regio.. De resultaten van gesprekken met verschillende maatschappelijke partners, externe stakeholders, provincie, onderwijsinstellingen, ondernemers en vertegenwoordigers zijn gebruikt als input om de gezamenlijke ambities aan te scherpen. Het Ambitiedocument 2016-2020 is, na besluitvorming door de 10 samenwerkende gemeenteraden, in april 2016 ter vaststelling voorgelegd aan het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland. De opgaven uit het regionaal Ambitiedocument worden verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Voor de uitvoering van de projecten wordt van gemeenten ook een duidelijke financiële input verwacht. Elke euro die door gemeenten beschikbaar wordt gesteld, kan verveelvoudigd worden door cofinanciering van derden. Voorgesteld wordt te komen tot een regionaal investeringsfonds waaruit (co)financiering van de projecten kan plaatsvinden. De raad van de gemeente Neder-Betuwe heeft in een op 17 maart 2016 aangenomen motie voorgesteld een richtinggevend bedrag van € 3 per inwoner per jaar op te nemen voor het realiseren van de ambities uit het regionaal ambitiedocument. Bij de behandeling van de kadernota 2017 zullen de 10 gemeenteraden zich beraden over de te reserveren middelen voor een regionaal investeringsfonds. De raad van Neder-Betuwe heeft bij de vaststelling van de Kadernota (juli 2016) het voorstel overgenomen.

Stimuleren Lokale economie en ondernemerschap

Om de geformuleerde missie daadwerkelijk invulling te geven, dient er (nog) meer aandacht te zijn voor een goede dienstverlening aan en samenwerking met ondernemers. In 2016 is hiervoor al een goede bodem gelegd door de platforms OVNB en R&T nieuw leven in te blazen. Met beide platforms vinden regelmatig overleggen plaats zodat er voortdurend sprake is van kennisdeling en informatie-uitwisseling. Samen met de ondernemers zijn reeds verschillende activiteiten en projecten opgezet en uitgevoerd. Hiermee bouwt de gemeente aan een goede relatie met ondernemers die vanuit hun rol als werkgever voor de gemeente van groot belang zijn. Behalve effectieve beleidsvorming en het beschikbaar stellen van noodzakelijke middelen, is een professionele dienstverlening daarbij van belang. Om ondernemers met hun vragen effectief te kunnen bedienen wordt eind 2016 een bedrijvenloket opgezet. Ondernemers hoeven hierdoor voor hun vraag niet meer op zoek naar de juiste medewerker, maar kunnen hun vraag op elk gewenst moment (digitaal) richten aan het bedrijvenloket. De gemeente heeft de ambitie om de ontvangen vragen binnen twee werkdagen te beantwoorden. Deze werkwijze zal jaarlijks worden gemonitord. Ook wordt samen met ondernemers toegewerkt naar het faciliteren van een maandelijks spreekuur: een spreekuur voor en door ondernemers. Hier kunnen ondernemers zich laten informeren en adviseren door andere ondernemers op het gebied van juridische vraagstukken, fiscaliteiten, btw-vraagstukken, marketing etc.

Winkelconcentratie en detailhandelsbeleid

Om de leefbaarheid in en de vitaliteit van de dorpskernen te behouden en te verbeteren is een goed voorzieningsniveau van groot belang. De gemeente wil initiatieven stimuleren die bijdragen aan de winkelconcentraties in de kernen Dodewaard, Kesteren, Ochten en Opheusden, waarbij wordt zorggedragen voor een evenwichtige verdeling van het voorzieningsniveau over de vier grotere kernen. De gemeenteraad heeft de regionale detailhandelsvisie in het eerste kwartaal 2015 vastgesteld. In het verlengde van deze visie willen we, samen met de ondernemers in onze gemeente, ook een lokale detailhandelsvisie opstellen. In 2015 is een procesvoorstel opgesteld. Er werd onder alle Neder-Betuwse ondernemers een enquête uitgezet: 230 ondernemers hebben antwoord gegeven op een tal van vragen op het gebied van ondernemen in onze gemeente. Hun oordeel en visie wordt als input gebruikt voor de opstelling van de visie. Eind 2015 heeft aanbesteding plaatsgevonden aan het bureau DTNP die de visie voor ons opstelt. De vertegenwoordigers van de ondernemersverenigingen fungeren hierbij als klankbordgroep; een eerste bijeenkomst heeft in februari plaatsgevonden, waarbij ook de raad betrokken was. DTNP heeft aan de klankbordgroep een eerste analyse van de Neder-Betuwsse winkelstructuur gepresenteerd en er vond een brainstorm plaats over enkele relevante keuzes voor de kernen. De vaststelling van de visie is voorzien in oktober 2016.

Breedbandontwikkeling

Zowel lokaal als regionaal is/wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om breedband te realiseren in de gemeente/regio. Binnen de gemeente is in het najaar van 2013 een groep van ondernemers onder begeleiding van NGS-Euregio gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden en interesse bij bedrijven om glasvezel aan te leggen op bedrijventerreinen (met een toekomstige optionele uitbreiding naar het buitengebied). Ook door Regio Rivierenland wordt sinds 2014 onderzocht wat de mogelijkheden zijn om een volledig dekkend regionaal netwerk voor breedband te realiseren. De werkgroep glasvezel Neder-Betuwe had als doel: voor 1 januari 2016 de drie bedrijventerreinen Bonegraaf Dodewaard, Panhuis Kesteren, Heuning Ochten, gemeentelijke instellingen en/of anderen te voorzien van glasvezel. De gemeente heeft gesprekken gevoerd met de werkgroep en andere initiatiefnemers en met hen afgesproken dat de gemeente t.a.v. initiatieven een faciliterende houding zal aannemen en dat wij daarbij ook nauwlettend de ontwikkelingen binnen regio Rivierenland in de gaten zullen houden. In onze informatiebrief aan de raad van juni 2015 is aangegeven dat 'faciliteren' betekent dat gerekend mag worden op een vlotte dienstverlening bij afgifte van (aanleg)vergunningen voor de bekabeling voor glasvezel. Deze positieve grondhouding t.a.v. breedbandontwikkeling heeft ertoe geleid dat het bedrijf Fore Freedom op het bedrijfsterrein De Heuning inmiddels glasvezel heeft gerealiseerd. Binnenkort zullen ook bedrijventerrein de Bonegraaf en het ABC terrein aangesloten zijn op glasvezel.

Regio Rivierenland heeft als doelstelling om een 100% dekkende, toekomst vaste en open glasvezelinfrastructuur te realiseren in Rivierenland. De focus van de projectgroep van Regio Rivierenland ligt hierbij op de 'alleen-koper-adressen': adressen die momenteel alleen een koperaanluiting hebben. Dit zijn m.n. adressen in het buitengebied. In Neder-Betuwe betreft dit ruim 2100 adressen. Adressen die momenteel coax of glasvezel hebben komen namelijk niet in aanmerking voor staatsteun en kunnen dus geen onderdeel van dit project uitmaken. Voor deze adressen vinden wel gesprekken plaats met marktpartijen en wordt onderzocht of de overheden hierbij kunnen stimuleren en faciliteren. De resultaten van de pilots en onderzoeksrondes met marktpartijen zijn op 30 mei 2016 gepresenteerd in een regionale bijeenkomst voor de gemeenteraden. N.a.v. de reacties van de marktpartijen is geconcludeerd dat, om aan de doelstelling van 100% dekking te kunnen voldoen, alleen het zogenaamde 'overheidsmodel' een mogelijkheid is. De marktpartijen zullen dit namelijk niet oppakken. Voor bedrijventerreinen blijkt overigens wel een commerciële partij interesse te hebben om terreinen te voorzien van glasvezel. Op 30 mei is de ambitie uitgesproken om aan de slag te gaan met het 'overheidsmodel'. Het Algemeen Bestuur van de regio heeft hierover op 29 juni 2016 een besluit genomen. De gemeenteraden is na de zomer van 2016 gevraagd of zij mee willen doen aan het doorlopen van de route van het 'overheidsmodel'. Later dit jaar hebben de gemeenteraden naar verwachting ook meer inzicht in de technische, financiële en juridische gevolgen. De gemeenteraden worden in het najaar van 2016 geïnformeerd over het doorlopen van de route van het 'overheidsmodel' (fase 5). Aan het eind van fase 5 zal meer duidelijkheid zijn over de technische, financiële en juridische gevolgen en zal de gemeenteraden gevraagd worden een besluit te nemen over het vervolgtraject.

Recreatie en toerisme

Uit regionaal onderzoek is gebleken dat er goede mogelijkheden zijn om recreatie en toerisme verder te ontwikkelen in onze regio en gemeente. Deze ontwikkeling zal leiden tot meer bestedingen en tot toename van werkgelegenheid. Daarnaast kan het bijdragen aan het behouden van voorzieningen en de leefbaarheid in onze kernen. Om deze kansen te kunnen benutten geven we uitvoering aan de regionale en lokale visie. Wij willen ondernemers stimuleren om nieuwe initiatieven te realiseren die passen binnen ons recreatiebeleid en daarmee uitbreiding van het recreatieaanbod en kwaliteitsverbetering te bereiken. Ook marketing en promotie van onze gemeente en van regio Rivierenland zijn hierbij van groot belang. De samenwerking met de regio'sgemeenten en de ondernemers is hierbij essentieel. Daarom is eind 2015 het platform Recreatie & Toerisme nieuw leven ingeblazen. Dit platform komt vier maal per jaar bijeen. In het platform zijn afspraken gemaakt over de toekomstige samenwerking en over de door ondernemers gewenste (project)ontwikkelingen. Doordat de gemeenteraad op 11 februari jl. middelen voor de sector ter beschikking stelde, kon een aanvang worden gemaakt met de facilitering en uitvoering van deze projecten. Inmiddels is samen met de ondernemers en het Regionaal bureau voor toerisme Rivierenland, een recreatief-toeristische aanbodkaart gemaakt. Ondernemers kregen de kans hierop te adverteren en zodoende ook (financieel) bij te dragen aan de kaart. De kaart was begin juli 2016 gereed: een goed moment voor de ondernemers die hun klanten nog het gehele zomerseizoen deze kaart (gratis) konden aanbieden. Met de ontwikkeling van deze recreatiekaart is ook een aanvullende fietsroute in Neder-Betuwe/ Overbetuwe gerealiseerd, de Romeinse Limesroute. Daarnaast zijn eerste voorbereidende werkzaamheden opgestart om samen met de ondernemers een nieuw klompenpad door de uiterwaard van Kesteren-Opheusden te ontwikkelen. Tevens hebben eerste oriënterende gesprekken plaatsgevonden om in het kader van intensivering van de samenwerking met de gemeente Overbetuwe samen een nieuwe (thema-) fietsroute te ontwikkelen. Neder-Betuwe maakt deel uit van een kernteam dat in 2016 een verkennend onderzoek uitvoert naar de ontwikkelkansen voor het gebied Veerhaven e.o. Ochten. In deze verkenningsfase werkt gemeente Neder-Betuwe samen met Provincie Gelderland, gemeente Druten, Rijkswaterstaat en Waterschap Rivierenland. Dit onderzoek past bij de ambities en de ontwikkeling van het speerpunt recreatie en toerisme van regio Rivierenland. Naar aanleiding van de verschillende initiatieven in het Midden-Waalgebied voert de provincie Gelderland een verkenning uit naar de onderlinge samenhang en de vraag in welke vorm vastlegging van de diverse initiatieven het best kan plaatsvinden. Belangrijk aandachtspunt bij alle plannen en initiatieven is de waterveiligheidsopgave. De gedachten gaan uit naar het opstellen van een Masterplan Midden-Waalgebied waarin de verschillende deelprojecten en de onderlinge samenhang worden opgenomen.

Logistieke Hotspot Rivierenland (LHR)

Neder-Betuwe maakt onderdeel uit van de Gelderse Corridor. Dit is één van de Gebiedsgerichte opgaven uit de provinciale Omgevingsvisie die in april 2015 expliciet werd opgenomen in het provinciale coalitieakkoord. In het akkoord is het initiatief van de 20 corridorgemeenten meegenomen. In lijn met alle landelijke, provinciale, regionale en lokale visies wil de provincie de ambities aanscherpen via de gedachte van een 'veerkrachtige economie in een veilig, gezond & leefbaar gebied'. Als 'parels aan het corridorsnoer' zijn er (van west naar oost) nu door de provincie vier knopen onderscheiden:

1. de nieuwe Hollandse Waterlinie
2. de Logistieke Hotspot Rivierenland als model voor een bredere duurzame logistieke ontwikkeling
3. Knoop 38 in Valburg als een integraal en duurzaam te ontwikkelen knooppunt
4. Grensontkennende logistiek (transport) Emmerich, Montferland en Zevenaar

De provincie zet hierbij (vanuit haar rol als regisseur van de corridor) een concept neer en zet in op integrale samenhang en geeft aan dat de betrokken partners hierbij een alliantie moeten aangaan. Vanuit de regio wordt terecht ook ingezet op bevordering van de Logistieke Hotspot Rivierenland.

'De logistieke Hotspot Rivierenland (LHR) is een samenwerking tussen de tien gemeenten uit de regio Rivierenland (waaronder Neder-Betuwe), gemeente Druten, diverse ondernemers, de onderwijssector, KvK, VNO-NCW en de provincie Gelderland. Het doel van de LHR is de verdere (logistieke) ontwikkeling van de regio met de volgende speerpunten:

- het versterken van de regionale bedrijvigheid op basis van de logistieke kwaliteiten;
- het aantrekken van (inter)nationale bedrijvigheid naar de regio, waardoor de werkgelegenheid in de regio gegarandeerd dan wel geïntensiveerd kan worden. Ten behoeve van de aansturing van de LHR is een stichting opgericht, waarin vanuit de verschillende 'bloedgroepen' een afvaardiging zitting neemt. Door gewijzigde structuren van Regio Rivierenland en van de bevoegdheden van de Stuurgroep Logistieke Hotspot Rivierenland kan de gemeente Neder-Betuwe via deze lijn geen invloed meer uitoefenen op ontwikkelingen en besluitvorming. Met deelname in de Stichting Logistieke Hotspot Rivierenland heeft de gemeente positie. De portefeuillehouder EZ neemt wel deel aan het overleg van de stuurgroep dat is gehandhaafd als klankbord. Het eerdere inzicht van het college om pas over te gaan tot aankoop van certificaten als het bedrijfsleven zelf voor minimaal 50% participeert blijkt op grond van de gewijzigde structuur in de praktijk niet overeen te houden. Een voorstel om daarom toch over te gaan tot éénmalige aankoop van certificaten is in mei 2016 voorgelegd aan de gemeenteraad. De effectuering vindt binnenkort plaats in de tweede tranche uitgifte certificaten. De evaluatie LHR is inmiddels in concept besproken in het speerpuntberaad Logistiek en Economie en zal ter kennisname worden gebracht aan de gemeenteraden.

Blezenburg

In Regio Rivierenland heeft in het verleden onderzoek plaatsgevonden naar uitbreiding voor de containerterminal die nu binnen de regio op Medel is gevestigd. Uit dit onderzoek bleek de voorkeurslocatie te liggen binnen de gemeente Neder-Betuwe ter plaatse van de Biezenburg. Bij vervolgonderzoek door de Regio naar de haalbaarheid van de uitbreiding voor een containerterminal – flora en fauna en nautische haalbaarheid – zijn ook twee alternatieve locaties in beeld gekomen die eerder niet beschikbaar waren, het terrein van de glasfabriek in Tiel (AGC-locatie) en de Schele Hoek nabij de huidige containerterminal. Aanvullend op de haalbaarheidsonderzoeken ter plaatse van de Biezenburg heeft de Logistieke Hotspot Rivierenland (LHR) ook onderzoek gedaan naar de alternatieve locaties. Uit het onderzoek naar de verschillende locaties voor mogelijke uitbreiding van de containerterminal capaciteit is naar voren gekomen dat het voorlopig niet verstandig is om een keuze te maken voor één locatie, dan wel een locatie af te laten vallen. De LHR adviseerde in haar rapport betreffende de uitbreiding van de containerterminalcapaciteit de stuurgroep, de gemeente Neder-Betuwe en de provincie om alle drie locaties aan te houden als potentiële ontwikkellocatie voor extra terminalcapaciteit. De gemeente Neder-Betuwe kan in dit geval slechts besluiten al dan niet de ontwikkellocatie beschikbaar te houden. De definitieve locatiekeuze/-afweging zal binnen de regio gemaakt moeten worden, omdat deze keuze gemeentegrensoverschrijdend is. Vanzelfsprekend heeft de betreffende grondgebied gemeente hierin het laatste woord, al dan geen medewerking te verlenen aan de komst van een containerterminal. Het voornemen is om vanwege veranderingen in de markt het locatieonderzoek te updaten, zodat er binnen afzienbare tijd duidelijkheid kan worden geboden over nut en noodzaak tweede terminal. Het initiatief ligt bij de bestuurlijk trekker Gelderse Corridor (gemeente Tiel).

Mobiliteit

Binnen de gemeente zijn op verschillende plaatsen projecten in ontwikkeling of in uitvoering op het gebied van ruimte en infrastructuur. Al deze ontwikkelingen hebben met name invloed op de mobiliteit in de gemeente(kernen) en kunnen zorgen voor een spanningsveld tussen leefbaarheid en mobiliteit. De provincies Utrecht en Gelderland zijn bezig met de voorbereidingen voor de aanleg van een zogenaamde wisselstrook (tidal flow). Aanpassingen aan zowel de Rijnbrug als in kruisingen aan de provinciale weg N233 moeten ervoor gaan zorgen dat de doorstroming van het verkeer aanzienlijk verbetert. Het project is waarschijnlijk in 2018 afgerond.

Op de A15 zien we in toenemende mate de verkeersdrukke groeien, ook op wegvakken in Neder-Betuwe. Dit zorgt voor onveiligheid en verminderde bereikbaarheid. Medio 2016 is een onderzoek van Panteia over de A15-problematiek gepresenteerd. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt worden voor de lobby A15, waarbij ook de provincie Gelderland betrokken is.

De treinverbinding Tiel - Arnhem is de ruggengraat van het Rivierenlandse openbaar vervoersysteem; vanuit de hele regio sluiten busverbindingen aan op de trein. De directe treinverbinding tussen Tiel en Arnhem staat voortdurend onder druk omdat het spoorvak Elst- Arnhem overbelast raakt. De bestuurlijke lobby voor het behoud van een rechtstreekse verbinding heeft er toe geleid dat er gezamenlijk overeenstemming is bereikt over het doen uitvoeren van concrete maatregelen die alle treindiensten tussen Arnhem en Nijmegen (inclusief de doorgaande treindienst Tiel Arnhem) op een robuuste wijze mogelijk maken. Ook over de verdeling van kosten van deze maatregelen zijn afspraken gemaakt. De hier voorgestelde maatregelen kunnen pas naar verwachting in 2018/2019 fysiek worden uitgevoerd. De komende jaren is een robuuste uitvoering van de dienstregeling voor alle treinen op het baanvak tussen Nijmegen en Arnhem daarom nog niet gegarandeerd. De uitvoering van de dienstregeling in de komende jaren zullen betrokken partijen monitoren.

De gemeente is in overleg met de provincie Gelderland in het kader van het proces om de OV-visie van de provincie te implementeren. De provincie geeft aan dat er een groeiend gat is tussen de wensen van reizigers en het OV-aanbod. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in lege bussen die vooral buiten de stedelijke gebieden rondrijden. Ook lagere budgetten noodzaken tot wijzigingen in het openbaar vervoer. Concreet betekent dit dat de provincie gaat schrappen waar de lijnen slecht bezet zijn. Een deel van dit budget zet de provincie in voor investeringen in weg en spoor, t.b.v. het behoud van een sterk lijnennet. Een ander deel van dit budget zetten ze in voor het flexnet dat beter voldoet aan de mobiliteitsvraag. In dit flexnet kunnen reizigers hun vervoer op maat regelen, waar ze ook wonen in Gelderland, desgewenst van deur tot deur. Met name een goede communicatie van de provincie en vervoerders met de reizigers is van belang.

Met ingang van 1 januari 2017 start Basismobiliteit in de regio Rivierenland. Als gemeenten staan we dan aan het roer van het aanvullend, vraagafhankelijk vervoer, voorheen regiotaxi. We hebben vanaf de start op 1 januari een operationele regiecentrale, nieuwe vervoerders die vanuit verschillende percelen in de regio hun ritten uitvoeren en een gemeenschappelijke regeling die voor de tien gemeenten als verantwoordelijke organisatie Basismobiliteit beheert. De aanbesteding en gunning van de regiecentrale aan Noot (Regiecentrale BV.) is begin van dit jaar afgerond. De aanbesteding van het vervoer loopt op dit moment nog en zal op korte termijn voltooid worden. In 2016 zijn er extra voorbereidingskosten beschikbaar gesteld om Basismobiliteit tijdig en goed van start te laten gaan (raadsbesluit d.d. 9 juni 2016/RAAD/16/02046)

De komende twee jaar is er een aantal aanpassingen aan de wegen rond Echteld. Er zijn veel partijen betrokken bij de verkeerskundige wegverbeteringen. Allereerst komt er een directe verbinding tussen de Voorstraat en de N323. Deze vervangt de bestaande onlogische 'slinger' in de Voorstraat tussen de Meersteeg en Echteld die nu van en naar de A15 wordt gebruikt. Verder komt er op de N323 groot onderhoud. Er komen verkeerslichten op de kruising van de afrit A15 en de N323. De oversteek wordt hierdoor veiliger. Daarnaast wordt de rotonde op de kruising van de Meersteeg met de N323 vervangen door een kruising met verkeerslichten. Hierdoor kan het toenemende verkeer van en naar het bedrijfsterrein Medel beter worden afgewikkeld. Langs de Voorstraat (tussen het spoor en de Brenksestraat) en langs de Meersteeg (tussen de Eierkampseweg en de brug over de Linge) komen vrij liggende fietspaden. Begin 2018 zijn alle werkzaamheden naar verwachting afgerond. De gemeente heeft de noodzakelijke werkzaamheden voor deze maatregelen verricht, de uitvoering ligt nu bij andere partijen, zoals de provincie en Sweco.

De realisatie van de Verbindingsweg Dodewaard verloopt volgens planning. Naar verwachting is de weg in september 2016, dus tijdig voor de start van de Beijer, gereed. Voor de zgn. weg onderlangs is een subsidie door de provincie Gelderland toegekend en vergunning verleend. Er is reeds met de aanleg gestart.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Businessplan voor de Bedrijfsomgeving Panhuis Kesteren (oktober 2013)
- ◆ Neder-Betuws Verkeer en Vervoerplan (NBVVP, december 2011)
- ◆ Masterplan Centrum Kesteren (december 2011)
- ◆ Business en Masterplan Logistieke Hotspot (vastgesteld in Programmaraad Welvarend voorjaar 2012, ter kennisname aan gemeenteraad aangeboden)
- ◆ Toeristisch recreatieve visie Regio Rivierenland 2012-2015 'Versterken en Uitbouwen' (september 2012)
- ◆ Visie recreatie en toerisme gemeente Neder-Betuwe 'Natuurlijk in Neder-Betuwe' (mei 2013)
- ◆ Regionale detailhandelsvisie (maart 2014)
- ◆ Geactualiseerde structuurvisie ten aanzien van de intensieve veehouderij (2015)
- ◆ Kadernota Basismobiliteit (2015)
- ◆ Intergemeentelijke Strategische Visie voor de Laanboomteelt (2015)
- ◆ Ambitiedocument Regio Rivierenland 2016-2020 (2016)
- ◆ Regionaal Programma Bedrijventerreinen (2016)
- ◆ Structuurvisie ABC Opheusden

4.1 Logistieke Hotspot Rivierenland

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Bevordering van werkgelegenheid en economische ontwikkeling door (grote) bedrijven naar Rivierenland te trekken.	A1.	Deelnemen aan een aantal trajecten/projecten (o.m. Herijking Regionaal Programma Bedrijventerreinen, Logistieke Hotspot) van Regio Rivierenland.		
		<p>Toelichting: De herijking Regionaal Programma Bedrijventerreinen 2016 heeft voor de zomer de laatste fase van het proces van besluitvorming doorlopen. Het concept herijkt RPB is in de periode april-juni 2016 voorgelegd aan de gemeenteraden (besluitvorming heeft op 9 juni plaatsgevonden in onze gemeenteraad), waarna op 29 juni vaststelling door het AB van Regio Rivierenland heeft plaatsgevonden en op 1 juli ter vaststelling aan GS van de provincie Gelderland kon worden aangeboden.</p> <p>Logistieke Hotspot Rivierenland: Een gewijzigd inzicht van het College van B&W om nu toch over te gaan tot aankoop van certificaten van LHR voor een éénmalig (gereserveerd) budget van € 1.350,- is in de vergadering van 9 juni 2016 voorgelegd aan en vastgesteld door de raad. Daarnaast draagt gemeente Neder-Betuwe jaarlijks (2014-2017) voor een bedrag van € 2.250,- bij aan de uitvoeringsorganisatie LHR. In 2016 vindt evaluatie van de werkzaamheden van LHR plaats.</p>			
		A2.	Deelnemen in de gemeenschappelijke regeling Industrieschap Medel. Toelichting: Medel ligt op Tiels grondgebied, waardoor de gemeente Tiel verantwoordelijk is voor de publieke aangelegenheden.		
B	De beste locatie voor een tweede containerterminal waarbij geldt dat deze pas wordt ontwikkeld als er voldoende marktvraag is.	B1.	Ondersteunen Logistieke Hotspot bij het locatieonderzoek naar de tweede containerterminal		

4.2 Bereikbaarheid en veiligheid

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Een optimale bereikbaarheid van onze gemeente in combinatie met een optimale verkeersveiligheid.	A1.	Samenwerken met de provincies Gelderland en Utrecht en aanliggende gemeenten om de fileproblematiek rond de Rijnbrug voor korte en lange termijn op te lossen.		
		A2.	Lobbyen voor een veilige en zo mogelijk filevrije A15.		
		A3.	Stimuleren en bevorderen van het openbaar vervoer in de gemeente, waaronder de lobby voor het behouden van een directe treinverbinding tussen Tiel en Arnhem.		
		A4.	Verder oplossen van de knelpunten vanuit het Neder-Betuws Verkeers- en Vervoerplan op het gebied van de veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid (fysieke maatregelen treffen). Actualiseren van het uitvoeringsprogramma.		
		A5.	Stimuleren en bevorderen van de voorlichting en educatie op het gebied van de verkeersveiligheid.		
		A6.	Realiseren van de rondweg van Dodewaard in combinatie met het faciliteren van de vestiging van De Beijer BV op de Waalwaard in Dodewaard.		

	A7.	Uitvoeren van de aansluiting van de Voorstraat in Echteld op de N323/A15.		
	A8.	Inzetten op aanvullende financiering door hogere overheden om een westelijke toegang tot het ABC-terrein mogelijk te maken. (regionale ontsluiting in westelijke richting)		

4.3 Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Recreatiemogelijkheden en daarmee economische groei en arbeidsplaatsen scheppen door initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme te faciliteren.	A1.	Uitvoering geven aan de acties in: - de regionale visie Recreatie en toerisme (vanaf 2017 als onderdeel uitvoeringsprogramma i.o. regionaal Ambitiedocument) en - de Lokale visie recreatie en toerisme.		
		A2.	Continueren van financiële steun aan het Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland		
		A3.	Samenwerken met ondernemers in het lokaal platform Recreatie en toerisme.		
		A4.	Uitvoering geven aan het door de raad op 11 februari 2016 geaccordeerde bestedingsplan door: - Samen met ondernemers en het RBT een aanbodkaart realiseren; de kaart is medio juli 2016 opgeleverd en verspreid onder ondernemers. - Samen met ondernemers de mogelijkheden onderzoeken van nieuwe/aanvullende lokale routenetwerken.		

4.4 Agribusiness

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Ontwikkeling ABC-terrein (bouw vanaf 2016).	A1.	Faciliteren (planologisch) van de eerste bedrijven die zich op het ABC-terrein willen vestigen.		
B	Ruimte voor agrarische ondernemers.	B1.	Deelnemen in Greenport Gelderland		
		Toelichting: bijdrage aan het Laanboompact			
		B2.	Uitvoeren van het regionaal meerjarenprogramma Agribusiness		
Toelichting: O.a. inbreng en uitvoering van het project Agro Business Centre Opheusden specifiek voor laanboomteelt-gerelateerde bedrijvigheid.					

4.5 Glasvezel

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Snelle communicatieverbinding en voor bedrijventerreinen en voor particulieren in het buitengebied	A1.	Faciliteren van particuliere initiatieven		
		A2.	Nastreven van snelle communicatieverbindingen voor bedrijven en particulieren samen met nutsbedrijven.		
		Toelichting: Fore Freedom is bezig om de bedrijventerreinen in onze gemeente, die nog niet beschikken over glasvezel, te voorzien van glasvezel. Bedrijventerrein de Heuning is inmiddels voorzien van glasvezel. Op bedrijventerrein Dodewaard is naar verwachting in oktober 2016 glasvezel actief en voor het ABC terrein in Opheusden worden ook aansluitingen gerealiseerd. Bedrijventerrein 't Panhuis had reeds toegang tot een glasvezelnetwerk. Hiermee is de gemeente Neder-Betuwe koploper in de regio wat betreft de verglazing van de bedrijventerreinen.			
		A3.	Deelnemen aan eventuele regionale en provinciale projecten		
Toelichting: In het najaar zal de gemeenteraad worden benaderd of ze al dan niet willen deelnemen aan fase 5 van het regionale breedbandproject. Fase 5 staat voor het uitwerken van het zogenaamde "overheidsmodel". Hier zijn nog geen financiële consequenties aan verbonden.					

4.6 Versterken lokale economie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Verantwoording/voortgang		
		Resultaat/tijd	Middelen	
A Aantrekkelijk ondernemersklimaat.	A1.	Onderhouden van contacten met Werkgevers Adviespunt Rivierenland (WAPR) en samenwerken met lokale ondernemers in het platform (OVNB)		
	A2.	Het opzetten van een digitaal bedrijvenloket Samenhang met besluitvorming in Kadernota t.a.v. middelen voor accountmanagement		
	A3.	Het opstellen van een economische rapportage 2015		
	A4.	Deelnemen aan het project Ik Start Smart om zodoende het jonge en innovatieve ondernemerschap te faciliteren.(Q3) Deelname is afhankelijk van provinciale besluitvorming over financieringsvormen. Bij een positief besluit kan het project doorstarten per 1 oktober 2016		
	A5.	Onderzoeken van de mogelijkheden om in de directe schil rond de dorpskernen, als overgang naar het buitengebied, meer ambachtelijke bedrijvigheid toe te laten dan nu mogelijk is. N.B. D.m.v. raadsbrief is de raad eind juni geïnformeerd over gemotiveerd afzien van nader onderzoek		
	A6.	Revitaliseren bedrijventerrein 't Panhuis.		
	A7.	Deelname aan beurzen en het faciliteren van ondernemersbijeenkomsten		
B Optimale vestigingsmogelijkheden voor bedrijven.	B1.	Voortzetten uitgifte bedrijventerreinen Bonegraaf-West en Tolsestraat.		
	B2.	Uitbreiden bedrijventerrein 't Panhuis en de Heuning, naar aanleiding van aantoonbare vraag van reeds in onze gemeente gevestigde bedrijven.		
	B3.	Faciliteren van het bedrijventerrein Casterhoven op het moment dat er aantoonbare vraag van bedrijven is		
	B4.	Faciliteren van de vestiging van de Beijer BV op de Waalwaard in Dodewaard in combinatie met de realisatie van de rondweg Dodewaard.		
	B5.	Het uitvoeren van een leegstandsmonitor bedrijventerreinen		
C Een adequaat winkelaanbod in de vier grote dorpen van de gemeente.	C1.	Stimuleren van initiatieven die bijdragen aan de winkelconcentraties in de kernen Dodewaard, Kesteren, Ochten en Opheusden, waarbij wordt zorggedragen voor een evenwichtige verdeling van de winkelvoorzieningen in de vier grotere kernen.		
	C2.	Faciliteren van de Aldi in Ochten bij een verplaatsing naar de plaats van het oude gemeentehuis.		
	C3.	Uitvoeren van de plannen voor de Winkelconcentratie Kesteren met marktpartijen volgens het vastgestelde Masterplan.		
	C4.	Faciliteren van de Aldi Opheusden bij verplaatsing naar het Damcon-terrein.		
	C5.	Voortzetten van het Winkelconcentratieplan Opheusden rondom Swaenestate.		
	C6.	Faciliteren van initiatieven voor het centrumplan Dodewaard		
	C7.	Opstellen van een lokale detailhandelsvisie, inclusief het uitvoeren van een leegstandmonitor en het opstellen van beleid ten aanzien van vrijkomende locaties in de kernen. De visie is in de raad van september ter vaststelling aangeboden.		

Wat mag het kosten?

Programma:					
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)	2016	2017	2018	2019	2020
a. Overige kleine verschillen	-21.187				
Totaal	-21.187	0	0	0	0

Hieronder een toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de budgetten. De financiële gevolgen van de mutaties op dit programma zijn in een begrotingswijziging verwerkt (verschillen groter dan € 25.000).

a. Overige kleine verschillen behoeven geen toelichting

Investerings

Programma: 4 Economie						
Beschikbaar gestelde Investering (lopend/bestaand)			Startjaar	Investeringsbedrag	Voortgang	
					Beleidsmatig	Financieel
Lopend		Herstructurering Bedrijventerrein Panhuis	2014	1.228.000		
Totaal Investeringsbedragen				1.228.000		

Mutaties in reserves

Geen mutaties in reserves te melden.

Programma 5: Sociaal domein

Missie

Iedereen doet mee en iedereen doet ertoe

De kracht en mogelijkheden van onze inwoners zijn de vertrekpunten bij de (her)inrichting van het sociale domein. Samen met en door de inwoners werken wij aan een samenleving waarin ruimte, begrip en aandacht is voor de verschillende identiteiten die onze gemeente rijk is. Het creëren van een klimaat van welzijn is een taak van ons allemaal.

Ontwikkelingen

Uitvoering van onze zorgtaken (van transitie naar transformatie)

De Kernpunten ("basislijn") genieten inmiddels grote bekendheid. De inwoners maar ook onze partners zoals onderwijs, huisartsen, politie, vrijwilligers- en professionele instellingen weten ze te vinden. Landelijke ervaringen wijzen uit hoe cruciaal het is om een goed toegangspuntaal te hebben. De doorontwikkeling van het Sociaal Team ("eerste lijn") heeft ook in 2016 de maximale aandacht. De Kernpunten en het Sociaal Team zijn complementair aan elkaar en zorgen uiteindelijk voor een adequate dienst- en hulpverlening aan onze inwoners. Omdat deze dienst- en hulpverlening in de komende jaren gepaard gaat met forse bezuinigingen, is de noodzaak om de zorg middels de basis- en eerste lijn te laten kantelen van hoogste prioriteit. Onze Generalisten en het Sociaal Team zijn de instrumenten om deze "kanteling" te realiseren. Grote veranderingen vragen in eerste instantie om extra investeringen op het gebied van andere werkvormen, menskracht en netwerken. Alleen door deze investeringen is de gemeente in staat om in de loop van de komende jaren de dure tweede lijnszorg op een noodzakelijk minimum terug te dringen. Niet alleen onze gemeente maar ook de vele zorgaanbieders waar de gemeente producten (deels nog verplicht) inkoop is genoodzaakt om te transformeren. Dit jaar zal hier lokaal en regionaal stevig in geïnvesteerd worden.

De eerste maanden van 2016 stonden overigens ook in het teken van de jaarrekening inzake de 3D. In het kader van doel- en rechtmatigheid zijn naast onze eigen administratie nog vele pogingen ondernomen om inzicht te krijgen in de administratie/facturatie van diverse zorgaanbieders en de SVB. Tevens is voortvarend gewerkt aan de regio brede berekeningen van een ieders solidariteitsbijdrage over het jaar 2015. Naar aanleiding van de bevindingen van de interne controles en de accountantscontrole over het jaar 2015 zijn in 2016 reeds de nodige acties uitgezet die moeten leiden tot een kwaliteitsslag in 2016. Die acties hebben betrekking op de dossiervorming, periodieke toetsing, rechtmatigheid, processen en verantwoording door zorgleveranciers. Het streven en de verwachting is dat deze zaken op 1 oktober a.s. op orde zijn c.q. de komende tijd adequaat worden opgepakt. Tevens wordt vorm gegeven aan periodieke toetsing van alle processen en dossiers. In samenwerking met het ministerie van VWS wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een cliënttevredenheidsonderzoek ten behoeve van onze dienst- en hulpverlening.

Versterking basis- en eerstelijns voorzieningen

De overheid heeft in 2015 circa 40% (oorspronkelijk was het voornemen 45%) bezuinigd op de hulp in het huishouden, deels ingegeven door deze forse bezuinigingen maar ook door het besef dat zorg en dienstverlening in het kader van de vermaatschappelijking van de zorg goedkoper en effectiever kan. Daarom werkt de gemeente samen met bewoners, gezinssystemen, bewonersinitiatieven, vrijwilligers en de partners in het maatschappelijk middenveld aan de ontwikkelingen van alternatieven om hulpbehoevende bewoners andere vormen van (huishoudelijke) ondersteuning, dagbesteding en mobiliteit aan te bieden. Bij zorgvragen is het streven om het eigenaarschap zoveel als mogelijk bij de bewoners te laten. Eigen kracht en oplossingen vanuit het sociale netwerk krijgen voorrang. Het is echter nodig om ook alternatieven te ontwikkelen, los van de bestaande oude en dure zorg, om hulpbehoevende bewoners te ondersteunen in hun dagelijks leven en hun te faciliteren om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Bestaande voorzieningen in de basis lijn worden daarom in kaart gebracht en leemtes worden waar nodig opgevuld door nieuwe initiatieven. Het preventieteam speelt hierin een belangrijke rol. Voorbeelden van bestaande en nieuwe (vrijwilligers) initiatieven zijn vrijwillige thuisadministratie, maatjesprojecten, het 'Praathuis' voor inwoners die de Nederlandse taal willen verbeteren en begeleide omgangsregeling om tot een goede omgangsregeling te komen tussen gescheiden ouders. Hiervoor wordt samengewerkt met onze welzijnsorganisaties en vrijwillige thuis- en mantelzorgorganisaties.

Versterking mantelzorgondersteuning

De noodzaak om mantelzorgers te ondersteunen is en blijft een urgent aandachtspunt. De vraag naar mantelzorg en de ondersteuning hierin, bijvoorbeeld in de vorm van respijtzorg, wordt echter steeds groter. Door de ontwikkelingen van de vermaatschappelijking van de zorg zijn de afgelopen decennia steeds meer mensen langer thuis blijven wonen. De meeste mensen vinden het ook prettig om zo lang als mogelijk zelfstandig en later gefaciliteerd door een palet aan ambulante voorzieningen, thuis of in hun eigen buurt te blijven wonen. Maar de andere kant van de medaille is, dat er steeds minder intramurale voorzieningen zijn zodat mensen eigenlijk ook geen keuze meer hebben, mochten zij toch in een verzorgingstehuis willen wonen. De zorgkosten die de vermaatschappelijking heeft meegebracht wordt nu voor een groot deel opgevangen door mantelzorgers. Mantelzorgers en zorgvrijwilligers zijn de drijvende kracht binnen ons zorgstelsel. De komende jaren geeft de gemeente extra prioriteit aan de versterking van mantelzorgers en zorgvrijwilligers. Het mantelzorgsteunpunt van Adviespunt Neder-Betuwe speelt hierin een grote rol. Het organiseert voorlichtingsbijeenkomsten en lotgenotencontact voor mantelzorgers (en hun zorgvrager), koppelt mantelzorgers en/of hun naaste aan een maatje (respijtzorg) en legt verbindingen tussen organisaties om elkaar te kunnen versterken. Daarnaast zetten we in op bewustwording bij het netwerk van een mantelzorger (bijvoorbeeld bij werkgevers en op scholen), zodat de mantelzorger ook door zijn eigen netwerk 'gezien' en 'gesteund' wordt. Dit jaar hebben we het mantelzorgcompliment meer onder de aandacht gebracht door middel van artikelen in lokale media en door onze professionals in het Kernpunt en Sociaal Team onze inwoners te wijzen op de mogelijkheden.

Armoede in de gemeente/schuldhelpverlening

Uit een vervolgonderzoek (GGD Gelderland-Zuid 2015) is gebleken dat in onze gemeente relatief veel armoede voorkomt. De economische crisis van de afgelopen jaren heeft hier mede aan bijgedragen. Armoede maakt dat mensen minder deelnemen aan de samenleving. Armoede kan bijdragen aan gezondheidsklachten. Binnen het SEGV beleid (Sociaal Economische Gezondheidsverschillen) is hiervoor aandacht. Om alle jongeren in staat te stellen te kunnen sporten is de overeenkomst met het Jeugdsportfonds in 2015 verlengd met vier jaar. Onze ervaring leert dat casuïstiek op het terrein van jeugdzorg veelal gepaard gaat

met armoede/schuldenproblematiek. De gemeente ziet dat schuldenproblematiek hele huishoudens ontwricht en dat hier in deze gezinnen eerst “orde op zaken” moet worden gesteld. Vervolgens is het pas mogelijk om aan een vorm van hulpverlening voor een kind/gezin te beginnen. Gelet op dit feit werken wij sinds juli 2015 samen met de gemeente Buren om de schuldenproblematiek van onze inwoners concreet en voortvarend aan te pakken. Binnen de Kernpunten is dit onderwerp een speerpunt naast de andere levensdomeinen. Het jaar 2016 staat in het teken staan van preventie en het ontwikkelen en uitbreiden van ondersteuningsvormen voor onze inwoners. Doel is stabilisatie van de schuldenproblematiek om te voorkomen dat inwoners in saneringstrajecten terecht komen. Dit onder meer door het inzetten van schuldhulpmaatjes. Bij inwoners bij wie dat, gezien hun (geestelijke) gesteldheid, niet mogelijk blijkt, ligt de focus meer op bewindvoering. Mede als gevolg van onze “keukentafelgesprekken” en verstrekte voorlichting zijn de uitgaven voor bijzondere bijstand in de jaren 2014 en 2015 aanzienlijk gestegen. In de eerste helft van 2016 is onderzocht welke mogelijkheden tot bijstelling van beleid er zijn. Voorstellen tot actualisatie worden in het 3e kwartaal 2016 (was 2^e kwartaal) in het college besproken. Bij het maken van eventuele keuzes zullen wij uw raad betrekken.

Passend onderwijs in relatie met leerlingenvervoer

In 2016 zijn beleidsregels opgesteld met als doel het aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer te verminderen. Het beleid krijgt vanaf het schooljaar 2016/2017 verder zijn beslag door strenger aan de “poort” te zijn. Er vindt samenwerking en overleg met scholen plaats omtrent hun ontwikkelingen inzake hun vorderingen om de eisen rond passend onderwijs (nabij-onderwijs) te realiseren. Er worden gesprekken met ouders gevoerd over alternatieve vormen van vervoer en de mogelijkheden die het openbaar vervoer biedt. En tevens, niet te vergeten, stimuleren we de zelfredzaamheid van ouders en hun kinderen. Of het huidige budget toereikend is, kan pas worden beoordeeld na de eerste twee maanden van het schooljaar 2016/2017. Verantwoording daarover vindt plaats bij de jaarrekening. De constructieve samenwerking met de cliëntenraad wordt voortgezet.

In het kader van Passend Onderwijs is leerlingenvervoer een thema waarover regionaal overleg wordt gevoerd met de samenwerkingsverbanden. Uit een eerste analyse van de vervoerbewegingen is gebleken dat er nog veel leerlingen gaan naar verder weggelegen scholen buiten de regio van het samenwerkingsverband. Het is echter nog te vroeg om een conclusie en aanbeveling te verbinden aan de eerste resultaten van de analyse.

Welzijn- en subsidiebeleid

Ter ondersteuning van de taakstelling van de transities staat ook het nieuwe welzijn- en subsidiebeleid op de agenda. Dit beleid krijgt in 2016 in samenwerking/overleg met de inwoners en maatschappelijke partners verder vorm en is de basis om te komen tot bewonersinitiatieven en activiteiten die de doelstellingen van burgerparticipatie, preventie, “welzijn gaat vóór zorg” en gezondheid/gezonde leefstijl aangaan en ondersteunen. In december 2016 zal het nieuwe welzijnsbeleid ter besluitvorming worden voorgelegd. Op basis van het nieuwe beleid worden de nieuwe subsidiebeleidsregels vastgesteld.

Accommodatiebeleid

In 2016 wordt het plan van aanpak accommodaties Dodewaard uitgewerkt in een programma van eisen en in één of meer bestekken. Op basis van de bestekken kan dan tot realisatie worden overgegaan. Basis voor de te ondernemen stappen zijn het Uitvoeringsplan Accommodatiebeleid 2014-2018 en het raadsbesluit van 17 maart 2016 (RAAD/16/2013). Voor de kern Kesteren lag het in de planning dat er in 2016 een plan van aanpak accommodaties zou komen. Met de voorbereiding is al wel begonnen, maar in verband met een nadere prioritering is het plan pas in 2017 afgerond.

Gezondheid

De fusie tussen de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Regio Nijmegen en de GGD Rivierenland is helemaal afgerond, maar op sommige terreinen zal de werkwijze nog iets verder op elkaar afgestemd worden. Zo is bijvoorbeeld voor het Meldpunt Bijzondere Zorg de werkwijze van de regio Nijmegen ook in Rivierenland ingevoerd. Veilig Thuis is onder verscherpt toezicht gesteld omdat dit nog niet goed loopt. Er is een verbeterplan opgesteld en er zal goed gekeken worden naar de kosten die dit met zich meebrengt.

Ook zal de GGD de meerjarenstrategie gaan uitvoeren. In deze strategie is beschreven dat de GGD zich wil ontwikkelen tot een netwerkorganisatie die meer flexibel is en snel kan reageren op de vraag van de burger. Hierbij staat afstemming met andere zorgpartners centraal om onder meer preventie zo goed mogelijk vorm te geven. Daarnaast blijven de rollen van de GGD van toezichthouder, crisisorganisatie en kennis- en expertiseorganisatie onveranderd. De nieuwe gezondheidsnota komt naar verwachting eind 2016. De landelijke gezondheidsnota kwam later dan verwacht vanwege alle ontwikkelingen op het gebied van de zorg. Daardoor is het plan van aanpak voor het SEGV beleid (onze lokale gezondheidsnota) ook later. Hierin moet namelijk de landelijke gezondheidsnota worden meegenomen.

De inzet van het project combinatiefuncties/buurtsportcoaches is verder ontwikkeld en zorgt voor een beter en groter netwerk en nieuwe impulsen op het gebied van gezondere levensstijl, sport en bewegen. De inzet van de buurtsportcoach is/wordt steeds meer zichtbaar in de gemeente. Hij zorgt er voor dat de drempel om te gaan bewegen laag is en dat diverse doelgroepen makkelijk kunnen kiezen voor een sport- of beweegactiviteit op maat. Ook zorgt hij er voor dat bestaande sportfaciliteiten beter benut worden. Hij is een enthousiaste professional die verantwoord bewegen leuk maakt. De buurtsportcoach ondersteunt en stimuleert bewoners, verenigingen en professionals om zelf initiatief te nemen. Het gaat daarbij om het behalen van duurzame resultaten. De buurtsportcoach is een aanjager, een opbouwwerker in sport, bewegen en een gezonde leefstijl. De ontwikkelde activiteiten zijn/worden in en door de maatschappij uitgevoerd en sluiten aan bij de geformuleerde doelstellingen vanuit ons Wmo/Jeugd- en het SEGV beleid.

Bibliotheek

Op 5 november 2015 heeft de raad drie moties aangenomen met betrekking tot het bibliotheekwerk. De uitwerking van deze moties resulteert op dit moment in drie verschillende acties. Ten eerste is er een plan van aanpak laaggeletterdheid opgesteld dat de gemeente zelf gaat uitvoeren. Daarnaast wordt gewerkt aan een regionaal onderzoek naar de mogelijkheden om het basispakket van de bibliotheek meer modulair op te bouwen of op een andere manier vorm te geven zodat meer keuzemogelijkheden ontstaan voor de gemeente dan wel kostenreductie mogelijk is. Het lukt niet om dit onderzoek binnen de gestelde termijn (voor de begrotingsraad d.d. 3 november 2016) af te ronden, omdat alle gemeenten andere belangen hebben en het veel tijd kost om dit op elkaar af te stemmen.

Daarnaast wordt er een lokaal onderzoek uitgevoerd naar mogelijkheden ter bestrijding van laaggeletterdheid zonder inzet van Bibliotheek Rivierenland. Dit lokale onderzoek is wel binnen de gestelde termijnen van de raad afgerond. Over de voortgang van de uitvoering van de moties bent u tijdens de college-informatieavond van 24 maart en 29 september jl. uitvoerig bijgepraat. Over het verdere verloop daarvan zullen wij u op de hoogte houden.

Participatiewet, werk- en inkomen

De samenwerking met de gemeente Tiel is met ingang van 2016 beëindigd. In de geest van de transitie, dicht tegen en met onze inwoners, is besloten om geen onderdeel te worden van Werkzaam Rivierenland met uitzondering van de uitvoering van de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening (tot 2016 belegd bij Lander, vanaf 2016 bij Werkzaam). De dienstverlening is nu kleinschaliger en op maatwerk gericht vorm gegeven door een goede samenwerking met de gemeente Buren. Ook in deze aanpak fungeren de Kernpunten als aanlooppunt. Daarna volgt voor het aanvragen van een uitkering en het krijgen van ondersteuning bij re-integratie, verwijzing naar het gemeentehuis in Opheusden, waar consulenten van Buren de eerste intake verrichten. Verdere contacten met klanten vinden plaats in het gemeentehuis van Buren. Die consulenten zijn de "bekende" gezichten van onze klanten en er wordt samengewerkt aan het vinden van betaalde arbeid, onbetaalde arbeid, dagbesteding, scholingsmogelijkheden. Ook jong gehandicapten en klanten die een beschutte werkplek of andere vormen van participatie zoeken volgen deze route.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Coalitieprogramma 2014 – 2018: 'Samenwerken aan een Vitale Samenleving' (mei 2014)
- ◆ Visie Lokaal Sociaal Beleid 2012-2020 (raadsbesluit 12 april 2012)
- ◆ Nota herijking welzijnsbeleid (raadsbesluit 16 april 2015)
- ◆ Algemene subsidieverordening Welzijn (raadsbesluit 10 december 2015) en de daarop betrekking hebbende beleidsregels (collegebesluit 15 december 2015)
- ◆ Groeinota Jeugdzorg in Rivierenland (raadsbesluit 31 oktober 2013)
- ◆ Nota Kernpunten (raadsbesluit 19 december 2013)
- ◆ Wmo-/Jeugd beleidsplan "Samen kan meer" 2015 – 2016 (raadsbesluit 30 oktober 2014) (voorstel tot vaststelling van het nieuwe beleidsplan 2017-2020 staat gepland voor 27 oktober 2016)
- ◆ Verordening Wmo (raadsbesluit 4 juni 2015) (voorstel tot vaststelling van de nieuwe verordening staat gepland voor 22 september 2016)
- ◆ Verordening Jeugdhulp (raadsbesluit 9 juni 2016)
- ◆ Nota Sturing, bekostiging en inkoop transacties Jeugdzorg en AWBZ/WMO (raadsbesluit 24 april 2014)
- ◆ Strategische visie accommodatiebeleid (2010) en Uitvoeringsplan accommodatiebeleid 2014-2018 (18 september 2014)
- ◆ Speelruimtenota 2015-2025 (raadsbesluit 17 september 2015)
- ◆ Gemeenschappelijke regeling GGD-Gelderland (raadsbesluit 10 december 2015)
- ◆ Meerjarenstrategie GGD-Gelderland (raadsbesluit 10 december 2015)
- ◆ Startnotitie Neder-Betuwe Gezond! (Sociaal Economische Gezondheidsverschillen) (raadsbesluit 31 oktober 2013)
- ◆ Uitvoeringsplan Sociaal economische gezondheidsverschillen 2016 (collegebesluit over plan van aanpak volgt eind 2016)
- ◆ Project combinatiefuncties/buurtsportcoaches (raadsbesluit 8 november 2012) /uitvoeringskader buurtsportcoaches/cultuurcoaches (collegebesluit: 26 januari 2016)
- ◆ Speelruimtenota 2015-2025 (raadsbesluit d.d. 17 september 2015)
- ◆ Beheerplan onderhoud sportvelden 2016-2025 (raadsbesluit 2 juli 2015)
- ◆ Convenant bibliotheekwerk Rivierenland 2015 – 2018 (raadsbesluit 26 november 2014)
- ◆ Verordening Voorziening huisvesting onderwijs (raadsbesluit 10 december 2015)
- ◆ Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie in een geharmoniseerd stelsel (collegebesluit 10 september 2012)
- ◆ Verordening leerlingenvervoer (raadsbesluit 17 september 2015 en beleidsregels leerlingenvervoer (Besluit 31 mei 2016)
- ◆ Beleidsregels Bijzondere Bijstand (collegebesluit 17 februari 2015) (actualisering van beleidsregels vindt plaats in het 3^e kwartaal 2016)
- ◆ Verordening cliëntondersteuning 2016 (raadsbesluit 10 december 2015)
- ◆ Vangnetregeling Participatiewet (raadsbesluit 17 september 2015)
- ◆ Re-integratieverordening (raadsbesluit 18 december 2014)
- ◆ Verordening verrekening bestuurlijke boete (raadsbesluit 18 december 2014)
- ◆ Verordening studietoelage Participatiewet (raadsbesluit 18 december 2014)
- ◆ Afstemmingsverordening Participatiewet (raadsbesluit 18 december 2014)
- ◆ Verordening individuele inkomensvoet (raadsbesluit 18 december 2014)
- ◆ Verordening loonkostensubsidie (raadsbesluit 18 december 2014)
- ◆ Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (raadsbesluit 18 december 2014) (voorstel tot wijziging van de verordening zal naar verwachting op 27 oktober in de raad worden behandeld)
- ◆ Beleidsplan Schuldhulpverlening 2012-2015 (raadsbesluit 8 november 2012) en de daarop gebaseerde beleidsregels (collegebesluit 25 juni 2013)

5.1 Transitie in het sociaal domein

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	De transformatie van de 3 D's (kanteling = meer effectieve en minder dure zorg).	A1.	Maken van afspraken en samenwerken met wettelijke verwijzers, zoals huisartsen, specialisten e.d. die ons informeren over hun handelen betreffende onze inwoners		
		A2.	Informeren van de raad over de stand van zaken in relatie tot de middelen. Dat gebeurt op drie momenten in het jaar (bij de beide bestuursrapportages en de jaarrekening).		
		A3.	Vorm geven aan de Kanteling door de Kernpunten en het Sociaal Team en de actiepunten uit de nota Wmo en Jeugd en het nieuwe welzijnsbeleid.		
		A4.	Binnen de voor de transitie/transformatie beschikbare middelen efficiënte zorg aanbieden en het realiseren van een besparing binnen een termijn van de komende drie/vier jaar.		

5.2 Zorg

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Zorg voor jezelf en voor elkaar wordt, meer dan nu het geval is, weer 'normaal' gevonden.	A1.	Ondersteunen, begeleiden en faciliteren van de 'Huizen van de Buurt' waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en versterken; dit samen met inwoners. En daarbij rekening houden met de lokale situatie.		
		A2.	Versterken van de eigen kracht en zelfstandigheid van de (zorg)vrijwilligers (los van de gemeente of zorginstelling) door inzet van het opbouwwerk van het Adviespunt Neder-Betuwe.		
B	Mantelzorgers ontlasten.	B1.	Ondersteunen van mantelzorgers door lotgenotencontact, respijtzorg (bijv. door de inzet van maatjes), informatiebijeenkomsten, een zo dekkend mogelijk aanbod van zorgvrijwilligers en de inzet op een mantelzorgvriendelijk werkklimaat binnen bedrijven.		
		B2.	Verstrekken van informatie over mantelzorg op scholen voor het middelbaar onderwijs en bezien op welke wijze die scholen kunnen worden gefaciliteerd om jonge mantelzorgers te werven.		
C	Goed toegankelijke en bereikbare jeugdzorg en actief beleid voor pleegzorg; versterken van de eigen kracht.	C1.	Uitvoeren van het Wmo en Jeugdbeleidsplan 2015 en 2016.		
D	Passende zorg voor ouderen en gehandicapten op dorpsniveau (wijkzorg).	D1.	Adviseren van onze inwoners thuis over eventueel (kleine) aanpassingen aan hun woning door opgeleide vrijwillige woonadviseurs, waardoor langer zelfstandig thuis wonen comfortabeler en veilig wordt. Daarnaast zetten we in op valpreventie		
		D2.	Ondersteunen van onze inwoners bij het zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen door het aanbieden van alternatieven zoals o.a.: maaltijdvoorzieningen, huiselijke elektronica (domotica), boodschappendienst.		
		D3.	Ondersteunen van ouderen en andere hulpzoekenden bij individuele hulpvragen op het gebied van wonen, zorg en welzijn.		
E	Keuzevrijheid in zorg en ondersteuning voor onze inwoners.	E1.	Zorgen voor maatwerk met oog voor keuzevrijheid wat betreft zorg en ondersteuning.		

5.3 Werk, inkomen, armoedebestrijding

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Re-integratie van mensen met een bijstands uitkering naar werk.	A1.	Inzetten van het Participatiebudget om uitkeringsgerechtigden aan werk te helpen.		
		A2.	Zoeken naar mogelijkheden met bijstandsgerechtigden zodat zij een maatschappelijke bijdrage kunnen leveren.		
		A3.	Maatwerk bieden bij de ondersteuning en plaatsing van werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.		
		A4.	Inzetten van de Kernpunten in samenwerking met de werkcoaches uit de gemeente Buren om uitkeringsgerechtigden te betrekken bij het vrijwilligerswerk.		
B	Efficiënte inzet van de beperkte middelen voor re-integratie, met behoud van ambitieniveau m.b.t. uitstroom, tegen de achtergrond van de nieuwe Participatiewet.	B1.	De uitvoering van de Participatiewet samen met de gemeente Buren vormgeven en voorkomen dat er voor de cliënten geen onnodige belemmeringen ontstaan.		
		B2.	Realiseren van stage-/werkplekken voor de doelgroep Participatiewet door samenwerking met private partijen en ondernemers.		
C	Meer werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers en de overheid (garantiebanen).	C1.	Bevorderen van uitstroom van mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt. Toelichting: deze mensen kunnen geen beroep meer doen op de WSW of de Wajong en komen direct bij de gemeente terecht.	▼	
		Toelichting: De hier bedoelde garantiebanen zijn gericht op personen die in verband met een arbeidsbeperking niet in staat zijn het wettelijk minimum loon te verdienen. Na indicatiestelling door het UWV worden kandidaten opgenomen in het Doelgroepenregister (DGR). Een groot deel van deze groep (mensen met een Wajong-uitkering en/of Sw-indicatie van voor 2015) valt niet onder de gemeentelijke regie. Realisatie van garantiebanen verloopt (landelijk) moeizaam. Voornaamste knelpunt daarbij is het ontbreken van transparantie en helderheid over welke personen in het DGR daadwerkelijk in aanmerking komen voor een garantiebaan.			
D	Zo min mogelijk armoede in de gemeente.	D1.	Hanteren van een integrale aanpak door afstemming van kennis en deskundigheid binnen de gemeentelijke organisatie.		
		D2.	Uitvoeren van de in 2015 vastgestelde beleidsregels bijzondere bijstand.		▼
		Toelichting: Zowel in 2014 als in 2015 zijn de kosten voor bijzondere bijstand aanzienlijk gestegen. Dit is voor het college aanleiding geweest om het beleid te herijken. Voorstellen daartoe zullen naar verwachting in het 3e kwartaal 2016 (was 2 kwartaal 2016) in het college worden besproken. Bij het maken van eventuele keuzes wordt de raad betrokken.			
		D3.	Voortzetten van het jeugdsportfonds.		
		D4.	Uitvoeren van diverse projecten uit uitvoeringsplan ter verkleining van de sociaal-economische gezondheidsverschillen. Toelichting: het plan van aanpak volgt eind 2016.	▲	
E	Preventie van schulden dan wel het oplossen van ontstane schulden.	E1.	Versterken van preventieve maatregelen. Toelichting: voorkomen van schulden door eerder signaleren en (vrijwillige) begeleiding.		
		E2.	Aanbieden van schuldhulpverlening		
		E3.	Ontwikkelen en implementeren van een aanpak/richtlijnen om binnen de kernpunten ondersteuning te bieden aan inwoners bij wie sprake is van een problematische schuldensituatie.		
		E4.	Inzetten van vrijwilligers door Stichting Welzijn Buren bij het op orde krijgen van de thuisadministratie, het invullen van lastige financiële formulieren en begeleiden bij het oplossen van (beginnende) schulden.		

Verloop aantal uitkeringsgerechtigden Neder-Betuwe

	2013				2014				2015				2016 (tot 1 juli)			
	Wwb	IOAW	IOAZ	Bbz	Wwb	IOAW	IOAZ	Bbz	Wwb	IOAW	IOAZ	Bbz	P-wet	IOAW	IOAZ	Bbz
Beginstand 1 januari	171	13	4	2	202	14	3	1	222	12	3	1	238	16	3	1
Instroom	117	3	0	3	108	3	0	2	111	10	1	2	33	n.b.	n.b.	n.b.
Uitstroom	86	2	1	4	88	5	0	2	85	7	0	2	36	n.b.	n.b.	n.b.
Eindstand 31 december	202	14	3	1	222	12	3	1	248	15	4	1	235	16	4	0

Ten opzichte van de situatie per 31 december 2015 en 1 januari 2016 zitten verschillen. Dat heeft te maken met het feit, dat de gemeente Buren op een andere manier registreert dan de gemeente Tiel. (n.b. in- en uitstroomgegevens zijn op dit moment nog niet bekend).

5.4 Gezondheid

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		/erantwoording/voortgang resultaat/tijd		Middelen	
A	Een goede gezondheid voor iedere inwoner, jongeren die zich ontwikkelen tot gezonde en actieve volwassenen.		Zorgen voor ziektepreventie en medische zorg in samenwerking met de GGD zoals: jeugdgezondheidszorg, inspectie kinderopvang, individuele en groepsvoorlichting.				
		A2.	Ondersteunen van inwoners door het Kernpunt en het Sociaal Team. Daar zoveel mogelijk inzetten op preventie en voorliggende voorzieningen als voorlichting, GGZ preventie of (school)maatschappelijk werk en waar nodig door verwijzen naar het Meldpunt bijzondere zorg of andere tweedelijnsvoorzieningen (bijv. verslavingszorg).				
		A3.	Bieden van faciliteiten e.d. ter stimulering van vernieuwende initiatieven op het gebied van het activeren van kwetsbare inwoners.				
		A4.	Continueren en uitbouwen van de inzet van de buurtsportcoaches.				
B	Minder overgewicht bij onze bewoners.	B1.	Creëren van een netwerk van buurtcoach/zorg/sport om diverse projecten uit te rollen, waarin verschillende partners samenwerken om bewegen meer onderdeel te laten zijn van het dagelijks leven en overgewicht terug te dringen of te voorkomen.				
		B2.	Stimuleren van sportverenigingen om een meer maatschappelijke rol/functie op te pakken waardoor er vaker contact is met mensen die nog niet bewegen.				
		B3.	Uitrol B-Fit op zoveel mogelijk basisscholen en binnen de peuteropvang.				
C	Jongeren kunnen meer bewegen en hebben daar ook meer ruimte voor.	C1.	Betrekken van jongeren bij de invulling van de speelruimte.				
		C2.	Uitvoeren van de nieuwe speelruimtenota	▼			
		Toelichting: Voor 2016 staat Kesteren in de planning. Voor de speelruimten op het vm. VLC terrein en Carvonestraat is dat nog niet mogelijk, omdat daar de woningbouw nog niet is gerealiseerd. Gestart is al wel in Opheusden (oorspronkelijke planning was 2017).					
		C3.	Buurtsportcoaches vormen een team bij het organiseren van buurtgerichte- en naschoolse activiteiten in het dorp				
D	Minder gebruik van alcohol en drugs.	D1.	Voorlichten van inwoners over de schadelijke gevolgen van alcohol en drugs als onderdeel van het uitvoeringsplan van het SEGV.				
		D2.	Opstarten interventies uit het uitvoeringsplan 'alcohol en drugs'.				
E	Minder depressie en eenzaamheid.	E1.	Onderzoeken in overleg met de GGD en andere hulpverleningsinstanties hoe het probleem van depressie van inwoners vanuit een collectieve interventie benaderd kan worden en deze interventie opnemen in het Sociaal Economisch Gezondheidsbeleid.				

5.5 Leefbaarheid

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Leefbaarheid kernen behouden en versterken.	A1.	Uitwerken van het op 17 maart 2016 vastgestelde plan van aanpak voor de accommodaties in de kern Dodewaard.	▼	
		Toelichting: De uitwerking van de plannen zal meer tijd vergen, omdat het voor het uiteindelijke resultaat belangrijk is, dat draagvlak tussen de partijen wordt gecreëerd c.q. nagestreefd.			
		A2.	Opstellen van een plan van aanpak voor voldoende en toereikende accommodaties in de kern Kesteren.	▼	
		Toelichting: I.v.m. een nadere prioritering van werkzaamheden is, als gevolg van personele mutaties, het plan van aanpak doorgeschoven naar 2017.			
		A3.	In stand houden van de buurtbus, regiotaxi, Klaartje en Swobrik.		
		A4.	Regie voeren via de Regio Rivierenland op vervoersstromen (basismobiliteit) om beter maatwerk te leveren en vraagafhankelijk vervoer effectiever en efficiënter te maken.		
B	Leefbaarheid kleine dorpen Echteld en IJzendoorn behouden en versterken.	B1.	Extra aandacht voor ondersteuning en borging van het Huis van IJzendoorn.		
		B2.	Alert zijn en blijven op ontwikkelingen in relatie tot leefbaarheid in de kern Echteld, waar geen Huis van het dorp is.		
		B3.	Richten van onze aandacht bij het maken en uitvoeren van beleid daar waar mogelijk specifiek op (de problematiek van) de kleine kernen.		
C	Subsidies komen mede ten goede aan leefbaarheid, participatie en informele maatschappelijke ondersteuning van burgers; subsidieontvangers tonen maatschappelijke betrokkenheid.	C1.	Uitvoeren van de startnotitie Herijking welzijnsbeleid in combinatie met het opstellen van een nieuw welzijns- en subsidiebeleid dat is gebaseerd op de kanteling en uitgaat van de kernbegrippen, ontmoeting, participatie, perspectief en meetbaarheid, alsmede het verkleinen van de sociaal economische gezondheidsverschillen.		
		C2.	Organiseren van verantwoording van subsidies op een voor de ontvanger eenvoudige wijze.		

5.6 Onderwijs

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Openbaar basisonderwijs in alle kernen behouden, van goede kwaliteit.	A1.	Stimuleren van samenwerking of fusie met schoolbesturen in de directe omgeving of regio.		
		A2.	Overleggen met het schoolbestuur over begroting, toekomstplannen instandhouding van scholen en eventuele knelpunten.		
		A3.	Onderzoeken op welke wijze de vervangende nieuwbouw of aanpassing van de basisschool De Bellefleur in Dodewaard het beste kan plaatsvinden.		
B	Openbaar voortgezet onderwijs van goede kwaliteit met aanbod van HAVO-top ook bij de nieuwbouw Pantarijn.	B1.	Realiseren van vervangende nieuwbouw van het Pantarijn in 2017 mede als voorbereiding op de gewenste HAVO-top, waarbij de bouwopdracht en de verantwoordelijkheid bij het Pantarijn liggen en de gemeente een faciliterende en controlerende rol heeft.		
C	Alle kinderen (ongeacht hun identiteit) hebben toegang tot adequate vroeg- en voorschoolse educatie met een goede aansluiting op het basisonderwijs.	C1.	Uitvoering geven aan de resultaten van het in het 4e kwartaal van 2015 gehouden onderzoek betreffende de mogelijkheden om VVE samen met de basisscholen te laten verzorgen.		
		Toelichting: De resultaten van het onderzoek zijn op 17 maart 2016 in de raad besproken. In de Kadernota 2017-2020 is een bedrag van € 110.000 opgenomen. Het beschikbaar stellen van middelen is een voorwaarde om de reformatorische peuterspeelzalen gesubsidieerd aanbod te kunnen bieden. Definitieve besluitvorming daarover vindt plaats bij de begroting 2017-2020 (3 november 2016).			
D	Vormgeving van het lokaal onderwijsbeleid gezamenlijk met de scholen via het opstellen van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA).	D1.	Inspelen op nieuwe ontwikkelingen (zoals Passend onderwijs en Jeugdwet) en deze vooraf en samen met de scholen en maatschappelijke organisatie bespreken en gezamenlijk haalbare ambities afspreken.		
		D2.	Uitvoeren van de onderdelen (Afstemming zorg en ondersteuning, thuis nabij onderwijs en bijbehorende ondersteuning en thuiszitters) van passend onderwijs, schoolbegeleiding en de wijze van besteding.		
		D3.	Maken van afspraken over zorgverlening dyslexie door de scholen en gemeente en ondersteuning van samenwerkingsverbanden passend onderwijs.		
		D4.	Overleggen met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs in samenwerking met de regiogemeenten om meer thuisnabij onderwijs te stimuleren/realiseren..		
		D5.	Houden van toezicht op het goed onderhouden van de schoolgebouwen door de school-besturen na de overheveling van het buitenonderhoud.		
E	Ontwikkeling inwoners door kennis, informatie, literatuur en het stimuleren van lezen via onze bibliotheekvoorzieningen, mede om de laaggeletterdheid tegen te gaan.	E1.	Instandhouden van schoolbibliotheek op de basisscholen die hierop een beroep doen, met behulp van de lees-/mediacoaches die op de basisscholen actief zijn.		
		E2.	Moderniseren van de bibliotheekhuisvesting van Kesteren en Dodewaard zodat ook deze bibliotheekvestigingen voldoen aan het vernieuwde bibliotheekconcept.		
		Toelichting: Dit is afhankelijk van de ontwikkelingen binnen het accommodatiebeleid en de toekomstige invulling van de bibliotheekfunctie. Beide zaken zijn nog in ontwikkeling/onderzoek. Definitieve besluitvorming zal naar verwachting in 2017 plaatsvinden.			
		E3.	Uitvoeren van het convenant Bibliotheekwerk Rivierenland door het in stand houden van de Basisbibliotheek Rivierenland.		
		E4.	Deelnemen aan het Bondgenootschap Laaggeletterdheid waarmee de gemeente met de bibliotheek en in totaal 36 partners laaggeletterdheid terugdringen.		

Wat mag het kosten?

Programma 5 Sociaal Domein						
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)		2016	2017	2018	2019	2020
a.	Veilig Thuis	59.950	46.092			
b.	Lander jaarrekening 2015	-156.000				
c.	Effecten meicirculaire 2016 Sociaal Domein	384.728	-135.431	-46.985	-62.260	-145.138
d.	Bijzonder bijstand	140.000				
e.	Accommodatiebeleid	-32.000	32.000			
f.	Leerlingenvervoer	30.000				
g.	Werkzaak	2.000	1.000	-83.000	-49.000	-49.000
h.	Intrekking bezuiniging sport		50.000			
i.	Overige kleine verschillen	-13.321	4.580	-6.420	-6.840	-7.583
Totaal		415.357	-1.759	-136.405	-118.100	-201.721

Hieronder een toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de budgetten. De financiële gevolgen van de mutaties op dit programma zijn in een begrotingswijziging verwerkt (verschillen groter dan € 25.000).

a. Veilig Thuis (nadeel 2016 € 59.950, 2017 € 46.092 incidenteel)

Tijdens de raadsvergadering op 9 juni 2016 (Z/15/36659/RAAD/16/02076) bent u reeds akkoord gegaan met de verhoging van de bijdrage 2016 aan het Veilig Thuis. Deze extra middelen zijn dringend nodig om Veilig Thuis te laten voldoen aan de kwaliteitseisen die daarvoor gelden en worden gedekt uit de post onvoorzien. Het incidentele nadeel ziet u hier verwerkt en dient u in relatie te zien met het incidentele voordeel opgenomen onder het overzicht van algemene dekkingsmiddelen. In 2017 zal de bijdrage aan het Veilig Thuis structureel stijgen met € 101.029. Binnen het sociaal domein zijn structurele mogelijkheden gevonden van totaal € 54.937 (conform raad d.d. juni 2016) als dekking van deze extra last. Voorgesteld wordt om incidenteel voor 2017 een onttrekking te doen uit de reserve 3D van € 46.092 als dekking voor de extra bijdrage aan Veilig Thuis 2017. Het incidentele nadeel van € 46.092 moet u dan ook zien in relatie met het incidentele voordeel vermeld onder de mutaties van reserves hieronder.

b. Jaarrekening 2015 Lander (voordeel € 156.000 incidenteel)

Uit de jaarrekening van Lander blijkt een positief resultaat in 2015, waarvan minimaal €415.000 in fases ten gunste valt van de gemeente Neder-Betuwe, waarvan € 300.000 in 2016. Bij de opstelling van de begroting 2016 is al rekening gehouden met een bedrag van € 144.000, het overige deel, zijnde € 156.000, wordt nu incidenteel verwerkt. Het definitieve resterende bedrag is nog afhankelijk van o.a. de verkoop van vastgoed en zal op een langere termijn verwacht worden. Bij de bestemming van deze middelen wordt u te zijner tijd betrokken.

c. Effecten meicirculaire 2016 Sociaal Domein (nadeel € 384.728 2016 olopende naar een voordeel vanaf 2017-2020)

Over de uitkomsten van de meicirculaire 2016 bent u reeds geïnformeerd in de raadsinformatiebrief. De effecten voor de begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2020 zijn in deze bestuursrapportage opgenomen. Het effect 2016 van het op nemen van extra middelen 2016 voor het sociaal domein, programma 5, ziet u hier verwerkt en bestaat uit diverse bedragen te weten; Intergratie-uitkering Wmo (€ 71.083), Decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters (€ 15.842), budget Awbz naar Wmo (€ 26.932), budget participatiewet (€ 165.021) en het budget Jeugdzorg (€ 105.850). Het meerjarige effect voor het budget Jeugdzorg is vanaf 2017 nadelig. Het voordelige effect voor 2016 van de meicirculaire ziet u terug op het overzicht van algemene dekkingsmiddelen onder het budget algemene uitkering.

d. Bijzonder bijstand (nadeel 2016 € 140.000 incidenteel)

Ten opzichte van voorgaande jaren is een enorme stijging te zien van de uitgaven voor bijzondere bijstand. Dat komt waarschijnlijk door de effecten van adequate voorlichting, kernpunt als laagdrempelige voorziening en de "keukentafelgesprekken". Inhoudelijk gezien kan gesteld worden dat dit positief is, omdat we steeds meer de doelgroep bereiken, maar in financieel opzicht pakt dit negatief uit. De grootste kosten worden gemaakt voor bewindvoering, inrichtingskosten en maatschappelijke participatie. Ook in 2014 en 2015 waren de uitgaven op die onderdelen het grootst. De bijzondere bijstand is een openeindregeling. Op het moment dat er een aanvraag ligt en die voldoet aan de criteria van het vastgestelde beleid, kan die niet worden afgewezen. Het verwachte nadeel voor 2016 is incidenteel € 140.000.

e. Accommodatiebeleid (voordeel 2016 € 32.000 en nadeel 2017 € 32.000)

Voor de uitvoering van het accommodatiebeleid heeft uw raad 3 x € 50.000 (2015-2017) beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn onder andere bedoeld voor de uitvoeringsplannen/ontwikkelkosten van Dodewaard en Kesteren. De verdere uitwerking van Dodewaard en de voorbereidingen van Kesteren vergen de nodige tijd en zullen deels worden doorgeschoven naar 2017. Om die reden is het resterende bedrag over 2016 van € 32.000 overgeboekt naar 2017 voor de verdere ontwikkeling van het accommodatiebeleid.

f. Leerlingenvervoer (nadeel 2016 € 30.000 incidenteel)

Op basis van de cijfers van het 1e halfjaar 2016 is een doorrekening gemaakt voor de 2e helft. Naar verwachting zou het tekort op circa € 50.000 uitkomen. Voor het komende schooljaar 2016/2017 zullen er ongeveer 150 leerlingen gebruik maken van leerlingenvervoer. Dat zijn er 25 minder dan in het schooljaar 2015/2016. Wat dit financieel betekent, is afhankelijk van meerdere vervoersaspecten (type vervoer, afstanden ritindeling etc.). In oktober kan een meer concrete berekening worden gemaakt van de effecten van de fluctuerende leerlingaantallen, omdat dan de eerste "volle" maand van vervoer bekend is. Vooralsnog houden wij voor 2016 rekening met een incidenteel nadeel van € 30.000.

g. Programmabegroting Werkzaam 2017 (nadeel in 2016 € 2.000 aflopend naar een voordeel in 2020 € 49.000)

Tijdens de raadsvergadering op 7 juli 2016 juni (Z/16/039808/RAAD/16/02084) bent u reeds geïnformeerd over de Programmabegroting Werkzaam 2017 en de financiële consequenties voor de gemeente. Het effect op onze begroting 2016-2020 ziet u hier verwerkt.

h. Intrekken bezuiniging sport (na deel 2017 € 50.000 Incidenteel)

Binnen het sociaal domein en met name op het onderdeel sport moet in 2017 nog een bezuiniging van € 50.000 worden gerealiseerd en voor 2018 en volgende jaren van € 178.000. Op dit moment loopt een onderzoek naar de mogelijkheden. De resultaten daarvan zijn thans nog niet bekend en de verwachting is, dat de bezuiniging in 2017 niet haalbaar is. Mochten de uitkomsten uit het onderzoek niet het gewenste bedrag opleveren, zullen wij op zoek gaan naar alternatieven binnen genoemd beleidsterrein. Om dit risico op voorhand af te dekken hebben wij gemeend om voor 2017 een bedrag van € 50.000 aan incidentele middelen in te zetten. Die middelen kunnen worden onttrokken aan de bestemmingsreserve onderwijshuisvesting. (zie ook hieronder de toelichting mutaties Reserves)

i. Overige kleine verschillen behoeven geen toelichting.**Investerings**

Programma: 5 Sociaal Domein					
Beschikbaar gestelde Investering (lopend/bestaand)		Startjaar	Investeringsbedrag	Voortgang	
				Beleidsmatig	Financieel
Lopend	Nieuwbouw Pantarijn	2014	4.683.000		
Lopend	Beheerplan gemeentelijke sportparken Neder-Betu	2016	475.000		
				Toelichting zie hieronder**	
Toekomstig	Vervangen bus ouderenvervoer	2019	45.000		
Totaal Investeringsbedragen			5.203.000		

**Beheerplan gemeentelijke sportparken

In de raad van 2 juli 2015 is het Beheerplan gemeentelijke sportparken 2016-2025 vastgesteld (RAAD/15/01835).

Inmiddels is gebleken, dat - mede door goed dagelijks onderhoud door sportverenigingen- de geplande investering voor de groot onderhoud/renovatie van diverse velden één of meerdere jaren kan worden doorgeschoven. Daarnaast zijn op basis van nieuwe inzichten de kosten voor een volledige renovatie en voor een topaagrenovatie naar beneden bijgesteld. Daarnaast waren de kosten voor renovatie van de topaag van een kunstgrasveld te laag opgenomen. Op basis van de nieuwe inzichten bedraagt de totale investering voor de komende 10 jaar bedragen € 475.000. Ten opzichte van het "oude" beheerplan een stijging met € 61.000. Voor de begroting heeft dat de volgende gevolgen:

Kapitaallasten renovatie sportparken	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kapitaallasten totale renovatie sportparken	0	3.300	6.540	9.720	28.207	29.160	31.773	34.327	33.520	36.013
Reeds opgenomen kapitaalsten beheerplan juli 2015	4.400	8.720	12.960	16.560	20.624	20.208	24.192	23.696	27.600	28.944
Mutatie in kapitaallasten herijking beheerplan (1e berap 2016)	-4.400	-5.420	-6.420	-6.840	7.583	8.952	7.581	10.631	5.920	7.069

** Deze bijstelling is verantwoord onder de 3eW vraag (wat mag het kosten) j. overige kleine verschillen.

In de jaren t/m 2019 een positief effect, omdat bepaalde investeringen zijn doorgeschoven. M.i.v. 2020 ontstaat een nadeel als gevolg van de renovatie van de topaag van het kunstgrasveld.

Mutaties in reserves

Programma: 5 Sociaal Domein		Mutaties in reserves				
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)		2016	2017	2018	2019	2020
a.	Opheffen bestemmingsreserve onderwijshuisvesting		-163.164	0	0	0
b.	Dekking 3D veilig thuis		-46.092			
Totaal		0	-209.256	0	0	0

a. Opheffen bestemmingsreserve onderwijshuisvesting (voordeel 2017 € 163.164 Incidenteel)

Deze reserve is bij de jaarrekening 2015 gevormd en gevoed uit de vrijval van de voorziening onderwijshuisvesting (zie blz. 108 van de jaarrekening 2016). Deze reserve zou worden ingezet voor renovatie van onderwijshuisvesting. De hoogte van de reserve bedraagt op dit moment € 163.614, waarvan inmiddels een bedrag van € 50.000 is ingezet voor het niet realiseren van de bezuiniging op de sport in 2017. (zie toelichting programma 5 onder j). Op dit moment zijn voor de inzet van het resterende deel van € 113.614 geen concrete plannen, zodat er thans voor gekozen is om de reserve op te heffen en de vrijvallende middelen te verwerken in de begroting 2017. Wel is er door de hervormde school Opheusden tijdig een aanvraag voor renovatie ingediend voor het programma 2017. In formele, juridische, zin is er sinds 1-1-2015 geen verplichting voor gemeenten om budgetten ter beschikking te stellen voor renovatie. De taak voor onderhoud (en renovatie) is door het rijk bij schoolbesturen gelegd. Het schoolbestuur denkt met renovatie, nieuwbouw met 20 jaar te kunnen uitstellen. De gemeente gaat nog in overleg met het schoolbestuur over de aanvraag. Een en ander verhindert niet dat de genoemde reserve kan vrijvallen.

b. Bijdrage Veilig Thuis (voordeel 2017 € 46.092)

Incidenteel voor 2017 wordt er een onttrekking gedaan van € 46.092 uit de reserve 3D als dekking voor de extra bijdrage aan Veilig Thuis. Het incidentele voordeel zien u hier verwerkt.

Overzicht van: Algemene dekkingsmiddelen

Wat mag het kosten?

Overzicht van	Algemene dekkingsmiddelen				
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)	2016	2017	2018	2019	2020
a. Hogere bijdrage verbonden partijen tlv stelpost prijsstijging		-67.853	-67.853	-67.853	-67.853
b. Veilig Thuis 2e halfjaar 2016	-59.950	0	0	0	0
c. Meicirculaire 2016	-628.722	249.891	-14.158	1.319	-181.486
d. Stelpost loon- en prijsstijging (meicirculaire 2016)		92.000	92.000	92.000	92.000
e. Precario op elektriciteitsnet	-887.000	0	0	0	0
f. Overige kleine verschillen	0	0	0	0	0
Totaal	-1.575.672	274.038	9.989	25.466	-157.339

Hieronder een toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de budgetten. De financiële gevolgen van de mutaties in dit programma zijn in een begrotingswijziging verwerkt (verschillen groter dan € 25.000).

a. Hogere bijdrage verbonden partijen t.l.v. stelpost prijsstijging (voordeel vanaf 2017 € 67.853 structureel)

Het betreft hier de dekking van de verhoogde bijdrage aan diverse verbonden partijen veroorzaakt door de indexering. U dient dit voordeel in relatie te zien met het nadeel benoemd onder programma 1 RAR (€ 8.640 overige kleine verschillen), programma 2 VRGZ (€ 25.351) en programma 3 ODR (€ 33.862).

b. Veilig Thuis (voordeel € 59.950 incidenteel)

Tijdens de raadsvergadering op 9 juni 2016 (Z/15/36659/RAAD/16/02076) bent u reeds akkoord gegaan met de verhoging van de bijdrage 2016 aan het Veilig Thuis. Deze extra middelen zijn dringend nodig om Veilig Thuis te laten voldoen aan de kwaliteitseisen die daarvoor gelden en worden gedeekt uit de post onvoorzien. Het incidentele voordeel ziet u hier verwerkt en dient u in relatie te zien met het incidentele nadeel opgenomen op programma 5 Sociaal Domein.

c. Meicirculaire 2016 (voordeel € 628.722 incidenteel)

Over de uitkomsten van de meicirculaire 2016 bent u reeds geïnformeerd in de raadsinformatiebrief. De effecten voor de begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2020 zijn in deze bestuursrapportage opgenomen. Het effect 2016 van het op nemen van de extra baat ziet u hier verwerkt. Het nadelige effect voor 2016 van deze meicirculaire ziet u als last terug bij programma 2 (€ 229.120) en programma 5 (€ 384.728). Het structurele effect bedraagt voor 2017 € 249.891 nadelig, 2018 € 14.158 voordelig, 2019 € 1.319 nadelig en 2020 € 181.486 voordelig.

d. Stelpost loon- prijsstijgingen (nadeel vanaf 2017 € 92.000 structureel)

De meicirculaire 2016 geeft de kaders aan voor de verwachte loon- en prijsstijging voor het jaar 2017. De afspraak die wij met u hebben gemaakt is dat wij voor de prijsstijging jaarlijks een stelpost prijsstijging opnemen conform het percentage dat de meicirculaire voor het volgende jaar aangeeft. In de meicirculaire 2016 worden er middels de algemene uitkering uit het gemeentefonds hiervoor ook middelen beschikbaar gesteld. Het betreft hier een percentage van 1,9% voor loonstijging en 1,2% voor prijsstijging voor de begroting 2017. Voor de meerjarenraming is met hetzelfde percentage rekening gehouden.

e. Precario op elektriciteitsnet (voordeel € 887.000 incidenteel).

In 2016 is besloten om over te gaan tot de heffing van precario op het elektriciteitsnet. Hiervoor verwijzen wij u naar de raadsinformatie brief d.d. 8 maart 2016. In de onderzoeksfase naar de haalbaarheid van deze heffing in 2013 is aan Liander gevraagd hoeveel strekkende meters het elektriciteitsnetwerk omvat. Er is toen een opgave gedaan van 451 kilometer, op basis waarvan de opbrengst van € 1.127.500 voor het belastingjaar 2014 werd verwacht. Bij de daadwerkelijke oplegging in 2016 heeft Liander aangegeven dat het elektriciteitsnetwerk 'slechts' 354 kilometer omvat. Waardoor de opbrengst € 240.500 lager is dan verwacht. Liander verklaart dit verschil door de voortschrijdende techniek, welke het sinds 2014 mogelijk maakt met digitaal kaartmateriaal, nauwkeuriger te kunnen bepalen hoeveel kilometrage kabels en leidingen er in, op of boven de voor de openbare dienst bestemde grond van een gemeente aanwezig zijn.

In verband met de verjaringstermijn is de aanslag precariobelasting voor het belastingjaar 2014 in het jaar 2016 opgelegd aan Liander. Indien zij in bezwaar en beroep zal gaan tegen deze heffing, waarbij de Rechtbank of de Hoge Raad zich negatief uitsprekt, dan dient er terugbetaald te worden. Om deze reden wordt de opbrengst toegevoegd aan de bestemmingsreserve precariobelasting. Het incidenteel voordeel van € 887.000 moet u dan ook zien in relatie met het incidenteel nadeel vermeld onder de mutaties van reserves hieronder.

f. Overige kleine verschillen behoeven geen toelichting

Investerings

Geen afwijkingen te melden.

Bestedingen ten laste van het budget onvoorziene uitgaven:

In de begroting 2016 is een post onvoorzien opgenomen ter hoogte van € 186.184. Hieronder ziet u een overzicht van de aanspraak die gemaakt is op de post onvoorzien. De aanspraak tot en met de tweede bestuursrapportage 2016 betreft een bedrag van € 65.603, zodat een bedrag van € 120.581 resteert op de post onvoorzien in 2016.

Bestedingen en verloop van het budget onvoorziene uitgaven:				
	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Besteed budget	Restant budget
Budget 2016	-186.184	-186.184	65.603	-120.581

Programma:	Begrotingsw. In raadsvergadering d.d.	Bedrag:	Onderwerp:
3	10	07-07-2016	6.083 Legeskosten Brug over de Linge
5	2e berap	24-05-2016	59.520 Veilig Thuis 2e halfjaar 2016
		Totaal:	65.603

Mutaties in reserves

Overzicht van Reserves						
Mutaties van grootste afwijkingen (> € 25.000)		2016	2017	2018	2019	2020
a.	Toevoeging reserve precariobelasting	887.000	0	0	0	0
b.	Onttrekking reserve precariobelasting	0	-362.570	-37.523	0	0
c.	Geen toevoeging alg.reserve ivm onderuitputting kap.1st	-50.000	0	0	0	0
d.	Overige kleine verschillen					
Totaal		837.000	-362.570	-37.523	0	0

Hieronder een toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de budgetten. De financiële gevolgen van de mutaties in dit programma zijn in een begrotingswijziging verwerkt (verschillen groter dan € 25.000).

a. Precario op elektriciteitsnet (nadeel € 887.000 incidenteel).

In 2016 is besloten om over te gaan tot de heffing op het elektriciteitsnet. In verband met de verjaringstermijn is de aanslag precariobelasting voor het belastingjaar 2014 in het jaar 2016 opgelegd aan Liander. Indien zij in bezwaar en beroep zal gaan tegen deze heffing, waarbij de Rechtbank of de Hoge Raad zich negatief uitspreekt, dan dient er terugbetaald te worden. Om deze reden wordt de opbrengst toegevoegd aan de bestemmingsreserve precariobelasting.

b. Onttrekking uit de Reserve precariobelasting (voordeel 2017 € 362.750 incidenteel, voordeel 2018 € 37.523 incidenteel)

Om de begrotingsruimte voor de jaarschijf 2017 te verbeteren is voor ondergenoemde onderwerpen, welke een incidenteel karakter hebben, eenmalig hetzelfde bedrag onttrokken uit de reserve precariobelasting.

- **Verhoogde asielinstroom (voordeel € 200.000 afgerond incidenteel);**
In de uitwerking tussen het Rijk en de VNG is besloten dat de middelen die gemeenten in 2017 ontvangen via de Algemene uitkering voor asielinstroom worden afgeroemd (€ 190.353) en toegevoegd aan een decentralisatie-uitkering. Vanuit deze decentralisatie-uitkering kunnen gemeenten een bedrag ontvangen per geplaatste vergunninghouder. Voor verdere details verwijzen wij u naar de raadsinformatiebrief over de meicirculaire 2016. U dient dit voordeel in relatie te zien tot nadeel onder het overzicht algemene dekkingsmiddel meicirculaire 2016 (€ 249.891)
- **Invulling gemeentesecretaris (voordeel 2017€ 52.750, 2018 €17.523 incidenteel);**
U dient dit voordeel (dekking) in relatie te zien tot het nadeel gemeld onder het programma 1 met betrekking tot de invulling van de gemeentesecretaris.
- **Speelruimtebeleid (voordeel 2017 € 60.000 en 2018 € 20.000 incidenteel);**
In de raadsvergadering van 17 september 2015 (RAAD/15/1901) is de nieuwe speelruimtenota 2015-2025 vastgesteld. Hierin zijn onder andere de beleidsuitgangspunten voor speelruimte en verwachtingen ten behoeve van beheer en onderhoud van speelruimte opgenomen. De financiële gevolgen van het raadsbesluit zijn reeds verwerkt in de begroting 2016-2019. U dient dit voordeel (dekking) in relatie te zien tot de extra lasten verwerkt onder programma 3 in de begroting 2016 voor de jaarschijf 2017 en 2018.
- **Uitvoeringsprogramma accommodatiebeleid (voordeel 2017 € 50.000 incidenteel);**
Om uitvoering te kunnen geven aan het accommodatiebeleid 2014-2018 is in de begroting 2015 voor de jaren 2015-2017 jaarlijks € 50.000 extra aan budget geraamd. U dient dit voordeel (dekking) in relatie te zien tot het de extra last van € 50.000 verwerkt onder programma 5 in de begroting 2015 voor de jaarschijf 2017.

c. Geen toevoeging alg. reserve ivm onderuitputting kapitaallasten (voordeel 2016 € 50.000)

In onze administratie is een stelpost "onderuitputting kapitaallasten" opgenomen. Het voordeel wat hiermee ontstaat storten wij in de algemene reserve. Voor het jaar 2016 realiseren wij deze stelpost niet en wordt er geen storting gedaan in de algemene reserve.

VOORTGANG REALISATIE PARAGRAFEN

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Paragraaf 2: Risicomanagement en weerstandsvermogen

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Paragraaf 4: Financiering

Paragraaf 5: Verbonden partijen

Paragraaf 6: Grondbeleid

Paragraaf 7: Bedrijfsvoering

Zoals met u is afgesproken worden de tussentijdse ontwikkelingen opgenomen en verwerkt in de betreffende paragraaf indien van toepassing. In deze tweede bestuursrapportage 2016 zijn de paragrafen 'Onderhoud kapitaalgoederen' en 'Financiering' geactualiseerd. De overige paragrafen zijn niet geactualiseerd.

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Ontwikkelingen sinds de begroting 2016

Ten aanzien van onze kapitaalgoederen zijn ontwikkelingen te melden als het gaat om ons wegbeheer en rioelring, water. Ten aanzien van onze overige categorieën kapitaalgoederen (begraafplaatsen, openbare verlichting, groen, gebouwen) zijn geen ontwikkelingen te melden.

Wegbeheer

Het bestek voor het asfaltonderhoud 2016 en 2017 zit in de aanbestedingsprocedure. Afhankelijk van de onderhoudsmaatregel en de planning van de aannemer worden de budgetten voor de jaarschijf 2016 / 2017 aangepast.

In het benodigde budget asfaltonderhoud zit vanaf 2016 vijf jaar onderhoud van het gemaakte werk en alle risico's voor schade bij de aannemer. Hiermee bespaart de Gemeente op onderhoudskosten voor kleine reparaties en claims voor extra kosten bij onvoldoende uitgevoerde werkzaamheden. Wel is de verwachting dat voor het overnemen van de onderhoudsverplichting en het risico dat hieraan verbonden is de aannemer extra kosten kan rekenen.

Op basis van de marktwerking verwachten wij een besparing op het budget van ca. € 15.000,- per jaar. Naast de hiervoor genoemde bezuiniging op het innovatief aanbesteden kunnen er nog aanbestedingsvoordelen worden behaald bij de resterende werken. Een voorzichtige aanname is dat alle aanbestedingen bij elkaar het voordeel van € 50.000 kunnen realiseren.

In maart 2017 zal het geactualiseerde wegenbeheerplan worden geagendeerd. Er zullen nieuwe innovatieve ontwikkelingen worden gepresenteerd. Wellicht ten overvloede maar de aanbestedingsvoordelen zijn een aanname die geen vaste grondslag hebben over de te behalen resultaten. Behaalde resultaten uit het verleden zijn ook in deze geen garanties voor de toekomst.

Gemeentelijk Rioleringsplan

Project Opheffen Wateroverlast Opheusden, deel Smachtkamp:

In september 2015 is gestart met de uitvoering van de maatregelen ter verbetering van afvoer woningblokken en de aanleg van de hemelwater overstort en het robuust maken van het afvoerende oppervlaktewater. Midden juli 2016 is de laatste duiker in het oppervlaktewater geplaatst. Vanaf december 2015 is de hemelwater afvoer in werking. De overstortleiding dient nog verlengd te worden in de definitieve situatie en de vijverpartij afgewerkt. Uitvoering midden september 2016. Op 30 mei 2016 is een aantal hevige buien gevallen in de Smachtkamp. Uit analyse blijkt het systeem te voldoen aan de gestelde voorwaarden. De resultaten van een enquête onder de bewoners worden geëvalueerd.

Paragraaf 4: Financiering

De nieuwe BBV voorschriften, die met ingang van 1 januari 2016 zijn ingegaan, schrijven een andere systematiek van rentetoerekening voor. Het heeft enige tijd geduurd voordat de commissie BBV hierover een duidelijk standpunt heeft ingenomen over hoe één en ander exact berekend moest worden.

In juni 2016 hebben wij u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de nieuwe systematiek van rentetoerekening en hebben wij een voorlopige uitslag gegeven van de financiële gevolgen.

In deze 2e bestuursrapportage 2016 geven wij u een totaaloverzicht weer van de financiële effecten die de nieuwe systematiek van rentetoerekening conform de wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording voor 2016 – 2020 tot gevolg heeft voor onze financiële positie.

Financiële effecten nieuwe systematiek van rente toerekeningen conform wijzigingen BBV					
	2016	2017	2018	2019	2020
Lagere rentetoerekening aan de grexen (van 4% naar 2,47%) inclusief vertraging	83.600	83.600	63.300	27.000	10.700
Geen rentetoerekening meer aan de voormalige NNIEGG (van 4% naar 0%)	61.400	61.400	61.400	61.400	61.400
Aanpassingen jaarlijkse afschrijvingen i.v.m. annuïtair wijze van afschrijven	32.848	29.330	26.444	23.402	24.782
Niet realiseren van de stelpost onderuitputting kapitaallasten	50.000	0	0	0	0
Nieuwe financieringsbehoefte op basis begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020	36.000	27.331	-21.325	-10.684	-119.364
Totaal financiële effecten	263.848	201.661	129.819	101.118	-22.482

Lagere rentetoerekening aan de grexen (van 4% naar 2,47%) inclusief vertraging

Conform de nieuw voorgeschreven regelgeving (BBV) mag er minder rente dan voorheen worden toegerekend aan de diverse grondexploitaties. Dit heeft tot gevolg dat we een lager percentage moeten hanteren voor de toe te rekenen rente grondexploitaties (was 4%, is geworden 2,47%). Een dekkingstekort van 1,53% over de aanwezige boekwaarden van de diverse grondexploitaties. Omdat de boekwaarden jaarlijkse dalen in verband met realisatie van diverse grondexploitaties daalt ook het dekkingstekort. De geconstateerde nadelen hebben een positief effect op onze grondexploitatie. De gecalculerde winsten worden hoger en onze gecalculerde verliezen worden lager. Dit positieve effect is reeds verwerkt in de actualisatie van de grondexploitaties bij de jaarstukken 2015. Er is immers rekening gehouden met een rentepercentage van 2,47 in plaats van 4. De mutaties in de grondexploitaties zijn in feite communicerende vaten ten opzichte van de mutatie in de exploitatiebegroting en op termijn verlopen deze budgettair neutraal.

Geen rentetoerekening meer aan de voormalige NNIEGG (van 4% naar 0%)

Conform de nieuw voorgeschreven regelgeving (BBV) mag er vanaf 1 januari 2016 helemaal geen rente meer worden toegerekend aan de voormalige Nog Niet in Exploitatie genomen Gronden (NIEGG).

Een structureel dekkingstekort van 4% over de aanwezige boekwaarden van de voormalige Nog Niet in Exploitatie genomen Gronden (NIEGG). Indien u besluit om een NIEGG in ontwikkeling te nemen kan vanaf dat moment weer rente worden doorbelast ter hoogte van € 2,47% dat vervolgens ten gunste komt van de algemene dienst.

Aanpassingen jaarlijkse aflossing i.v.m. annuïtair wijze van afschrijven

Vanaf 1 januari 2017 wordt voorgeschreven dat de gemeenten geen bespaarde rente mogen berekenen over hun eigen vermogen. Dit heeft tot gevolg dat onze interne rekenrente daalt van 4% naar 1%. Het niet meer mogen toepassen van het fenomeen bespaarde rente heeft geen financiële nadelige effecten voor onze financiële positie omdat tegenover de berekende rente over ons eigen vermogen (een last) een even grote baat is opgenomen.

De verlaging van de interne rekenrente heeft financieel wel effect voor activa die wij op annuïtair wijze afschrijven. Als het rentepercentage daalt bij annuïtair wijze van afschrijven dan stijgt de jaarlijkse aflossing. Er moet is de begin jaren extra worden afgelost. Hier tegenover staat dat aan het einde van de afschrijvingsperiode minder aflossing nodig is. Deze voordelen zijn nog niet zichtbaar omdat deze buiten de meerjarenraming vallen.

Niet realiseren van de stelpost onderuitputting kapitaallasten

In onze administratie is een stelpost “onderuitputting kapitaallasten” opgenomen. Het voordeel wat hiermee ontstaat storten wij in de algemene reserve. Voor het jaar 2016 realiseren wij deze stelpost niet en wordt er geen storting gedaan in de algemene reserve.

Nieuwe financieringsbehoefte op basis begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020

Conform de ontwerp-begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020 wijzigt onze financieringsbehoefte. Wij hebben per jaar meer of minder rente nodig om de begroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020 ten uitvoer te brengen.

De financiële effecten van de hierboven gemelde onderdelen zijn verwerkt in deze bestuursrapportage en hebben effect op diverse programma's. Voor de duidelijkheid en leesbaarheid zijn de effecten verwerkt onder programma 1, waaronder u ook de verantwoording vindt. In verband met de rechtmatigheid zijn de effecten in de bijgevoegde begrotingswijziging (pagina 59) wel onder het juiste programma verwerkt. Om deze reden kijken de totalen per programma weergegeven op de volgende pagina onder “TOTAALOVERZICHT VAN FINANCIËLE AFWIJKINGEN PER PROGRAMMA” af van de totalen opgenomen in de begrotingswijziging op pagina 59.

TOTAALOVERZICHT VAN FINANCIËLE AFWIJKINGEN PER PROGRAMMA

Totaaloverzicht van financiële afwijkingen per programma

Mutaties op programmaniveau			2016	2017	2018	2019	2020
Programma	1	Bestuur en Burger	187.808	262.871	155.982	109.758	-13.842
Programma	2	Openbare Orde en Veiligheid	248.421	4.597	-16.157	-36.911	-57.665
Programma	3	Openbare Ruimte	-108.923	33.271	34.003	26.623	26.623
Programma	4	Economie	-21.187	0	0	0	0
Programma	5	Scholing en Vorming	415.357	-1.759	-136.405	-118.100	-201.721
Programma	A	Algemene Dekkingsmiddelen	-1.575.672	274.038	9.989	25.466	-157.339
Programma	R	Mutaties Reserves	887.921	-571.826	-37.523	0	0
Doorwerking 2e Bestuursrapportage 2016			33.725	1.192	9.889	6.836	-403.944

De belangrijkste mutaties zijn toegelicht onder de conclusies, de programma's, het overzicht algemene dekkingsmiddelen en in de paragrafen.

De raad van de gemeente Neder-Betuwe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders,

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten;

B E S L U I T:

1. de tweede bestuursrapportage 2016 van de gemeente Neder-Betuwe voor kennisgeving aan te nemen;
2. in te stemmen met de in deze tweede bestuursrapportage 2016 opgenomen begrotingswijziging.
3. In te stemmen met aanvullend krediet ter hoogte van € 61.000 voor het beheerplan gemeentelijke sportparken.
4. In stemmen met het opheffen van de reserve onderwijshuisvesting.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 3 november 2016
de griffier, de voorzitter

drs. E. van der Neut

ir. C.W. Veerhoek

BIJLAGE

1: Begrotingswijziging

BEGROTINGSWIJZIGING						
Gemeente Neder-Betuwe		Provincie Gelderland		begrotingsjaar		2016 nr. 11
De raad van de gemeente Neder-Betuwe besluit de begroting van baten en lasten voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als volgt:						
Programma	Omschrijving programma	LASTEN		BATEN		
		Bedrag van de nieuwe of verhoging van de bestaande raming	verlaging van de bestaande raming	Bedrag van de nieuwe of verhoging van de bestaande raming	verlaging van de bestaande raming	
I. Wijziging van de ramingen van het dienstjaar						
P1	Bestuur en Dienstverlening	187.808				
P2	Openbare Orde en Veiligheid	248.421				
P3	Fysieke Leefomgeving		108.923			
P4	Economie		21.187			
P5	Sociaal Domein	415.357				
	Algemene dekkingsmiddelen		1.575.672			
	Mutaties reserves	887.921				
	Saldo van rekening		33.725			
	Totalen	1.739.507	1.739.507	0	0	
Volgnummer	Categorie	Omschrijving	verhoging van het beschikbaar gestelde krediet	verlaging van het beschikbaar gestelde krediet	verhoging van de te verwachten baten	verlaging van de te verwachten baten
II. Investerings/Balansmutaties						
		Beheerplan gemeentelijke sportparken Neder-Betuwe	61.000			
		Geen toevoeging aan Algemene Reserve ivm geen Vrijval kapitaallasten				50.000
		Toevoeging aan reserve Bovenwijkse voorziening vanuit Casterhoven			50.921	
		Toevoeging aan reserve Precariobelasting			887.000	
Toelichting op de begrotingswijziging						
financiële consequenties 2e bestuursrapportage 2016 (jaarschijf 2016)						

2: Stand van zaken bezuinigingen op het Sociaal Domein

In onderstaand overzicht is de stand van zaken opgenomen over de realisatie van de bezuinigingen conform de vastgestelde Begroting 2016 en Meerjarenprogramma 2016-2019

Overzicht stand van zaken Bezuinigingen Programma 1					
omschrijving	2016	2017	2018	2019	stand van zaken
wijkmanagement					
> aanpassing budgetten dorpsafels (deel 1)	35.000	35.000	35.000	35.000	gerealiseerd
> aanpassing loonkosten vacature (deel 2)	25.000	25.000	25.000	25.000	gerealiseerd
Bereikbaarheid KCC	0	5.000	18.400	24.760	ombuiging wordt in de Personeelstaat verwerkt
totale bezuinigingsopdracht	60.000	65.000	78.400	84.760	
waarvan gerealiseerd	60.000	60.000	60.000	60.000	
waarvan (nog) niet gerealiseerd	0	5.000	18.400	24.760	bezuiniging 2016 is volledig gerealiseerd
Overzicht stand van zaken Bezuinigingen Programma 2					
omschrijving	2016	2017	2018	2019	stand van zaken
Bureau Halt	0	13.625	13.625	13.625	gerealiseerd
Interventie overlast	12.000	16.000	16.000	16.000	gerealiseerd
totale bezuinigingsopdracht	12.000	29.625	29.625	29.625	
waarvan gerealiseerd	12.000	29.625	29.625	29.625	
waarvan (nog) niet gerealiseerd	0	0	0	0	bezuiniging is volledig gerealiseerd
Overzicht stand van zaken Bezuinigingen Programma 5					
omschrijving	2016	2017	2018	2019	stand van zaken
Schoolbegeleiding	50.000	50.000	50.000	50.000	gerealiseerd
Kunst en Cultuur	6.000	6.000	6.000	6.000	gerealiseerd
verhoging huur sportaccommodaties met 5% (voor 2016: 2,5%)	7.206	14.375	14.375	14.375	Voor buitensport gerealiseerd; voor binnensport doorvoering seizoen 2016/2017. Het uiteindelijke financiële effect is nog niet bekend. Afhankelijk van mate van verhuur. De verwachting is het volledige bedrag wordt gerealiseerd.
Jeugd- en Jongerenwerk					
> professionele medewerkers	29.098	49.782	49.782	49.782	gerealiseerd
> activiteitenbudget Mozaiek	5.000	5.000	5.000	5.000	gerealiseerd
> subsidie jeugdsozen	9.830	9.830	9.830	9.830	gerealiseerd
> jongerenparticipatie	7.588	7.588	7.588	7.588	gerealiseerd
sub-totaal Jeugd- en Jongerenwerk	51.516	72.200	72.200	72.200	
Ouderenwerk: uren facilitering SWAN	6.575	11.270	11.270	11.270	gerealiseerd
Sportstimulering	23.000	23.000	23.000	23.000	gerealiseerd
Sport(accommodaties)					
> bijstelling aan voorziening De Eng	0	10.000	10.000	10.000	nog niet gerealiseerd
> bijstelling onderhoud(subsidies) buitensport	0	5.000	25.000	25.000	nog niet gerealiseerd
> Bijstelling Gas & Electra Binnensport	23.800	23.800	23.800	23.800	gerealiseerd;
> Binnensport 100% energie neutraal	0	0	40.000	40.000	nog niet gerealiseerd
> herbesteden/Verkleinen De Eng	0	0	65.000	65.000	nog niet gerealiseerd
> extra (commerciële) verhuur	5.000	5.000	5.000	5.000	gerealiseerd
> privatisering/Fusie	0	35.000	35.000	35.000	nog niet gerealiseerd
> extra bezuiniging op sport	30.000	30.000	30.000	30.000	gerealiseerd; financiering buurtsportcoach via rijksmiddelen
sub-totaal sport	58.800	108.800	233.800	233.800	
Peuterspeelzalen	0	14.000	25.000	25.000	gerealiseerd
verhoging huur gemeentelijke gebouwen met 5%	0	3.000	3.000	3.000	nog niet gerealiseerd/huurders zijn in 2016 geïnformeerd.
onderwijsachterstandenbeleid	14.000	14.000	14.000	14.000	gerealiseerd
leerlingenvervoer	75.000	75.000	75.000	75.000	gerealiseerd
overschot Wmo	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	zie uitkomsten jaarrekening 2015
totale bezuinigingsopdracht	292.097	391.645	527.645	527.645	
waarvan gerealiseerd	292.097	391.645	349.645	349.645	
waarvan (nog) niet gerealiseerd	0	0	178.000	178.000	bezuiniging 2016 is volledig gerealiseerd
uitvoering aangenomen moties					
Bibliotheek					
> regionaal overleg nieuwe opzet bibliotheekwerk	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	opgepakt/stand van zaken besproken tijdens collegeinformatieavond d.d. 24 maart 2016
> alternatieven bibliotheekwerk	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
Samenwerking binnen de sport i.h.k.v. efficiency	0	0	0	0	opgepakt/zie bestuursopdracht (raadbesluit d.d. 17 maart 2016)
Totaal (nog) niet gerealiseerde bezuiniging Sociale Pijler	0	5.000	196.400	202.760	

◆ Sportaccommodaties

Met betrekking tot de bezuinigingen op de sport is inmiddels structureel € 58.800 gerealiseerd. De bezuiniging op privatisering/fusie van € 35.000 maakte onderdeel uit van het onderzoek "Huren als eigenaar". Aanvankelijk was de verwachting dat die bezuiniging in ruime mate zou worden gehaald. Echter door een wijziging van de BBV-regels m.b.t. de rekenrente komt het berekende voordeel te vervallen. Zie verder raadsbrief van 11 juli 2016 (nr. 81f). De "bijstelling onderhoud (subsidies) buitensport" maakt onderdeel uit van het onderzoek door Innovatienu13. Dat traject is in september jl. met de verenigingen opgestart. De verwachting is, dat die ombuiging wordt gerealiseerd. Dat geldt ook voor het onderdeel "bijstelling gas en elektra binnensport". De twee posten m.b.t. De Eng worden betrokken bij het accommodatieplan Dodewaard. In hoeverre die ombuiging kan worden gerealiseerd zal duidelijk worden bij de verdere uitwerking van die plannen en de uiteindelijke keuze die wordt gemaakt. Zie verder de toelichting bij Programma 5 "mutaties in de reserves".

3: Stand van zaken bezuinigingen Fysieke pijler en Bedrijfsvoering

3: Stand van zaken bezuinigingen Fysieke pijler en Bedrijfsvoering

In onderstaand overzicht is de stand van zaken opgenomen over de realisatie van de bezuinigingen conform de vastgestelde Begroting 2016 en Meerjarenramming 2016-2019

omschrijving	2016	2017	2018	2019	stand van zaken
Te realiseren aanbestedingsvoordelen Wegenbeheer	50.000	50.000	50.000	50.000	Nog niet gerealiseerd
Te realiseren besparing Openbare ruimte, bodem, geluid en gebouwen	0	30.000	30.000	30.000	Nog niet gerealiseerd
Te realiseren besparing begraafplaatsen	30.065	30.065	30.065	30.065	Nog niet gerealiseerd
Te realiseren onderuitputting kapitaallasten		50.000	50.000	50.000	Nog niet gerealiseerd
Storting in Algemene reserve		-50.000	-50.000	-50.000	Nog niet gerealiseerd
Te realiseren besparing op bedrijfsvoering	0	0	129.325	129.325	Grotendeels gerealiseerd (€ 100.000)
totale bezuinigingsopdracht	80.065	110.065	239.390	239.390	
waarvan gerealiseerd	0	0	100.000	100.000	
waarvan (nog) niet gerealiseerd	80.065	110.065	139.390	139.390	

◆ Bezuiniging € 50.000 aanbestedingsvoordeel wegen.

In het benodigde budget asfaltonderhoud zit vanaf 2016 - vijf jaar onderhoud van het gemaakte werk en alle risico's voor schade bij de aannemer. Hiermee bespaart de Gemeente op onderhoudskosten voor kleine reparaties en claims voor extra kosten bij onvoldoende uitgevoerde werkzaamheden. Wel is de verwachting dat voor het overnemen van de onderhoudsverplichting en het risico dat hieraan verbonden is de aannemer extra kosten kan rekenen. Op basis van de marktwerking verwachten wij een besparing op het budget van ca € 15.000 per jaar. Naast de hiervoor genoemde bezuiniging op het innovatief aanbesteden kunnen er nog aanbestedingsvoordelen worden behaald bij de resterende werken. Een voorzichtige aanname is dat alle aanbestedingen bij elkaar het voordeel van € 50.000 kunnen realiseren.

◆ Bezuiniging € 30.000 op openbare ruimte, bodem, geluid en gebouwen (formatie, inzet middelen, enz.)

Deze bezuiniging is gefaseerd haalbaar. De kaders voor het team gebouwenbeheer zijn in 2016 vastgesteld en worden geïmplementeerd. Prognose is dat in 2017 een deel van de formatie door efficiënter werken kan worden ingezet voor bezuiniging. Anderzijds zijn er taakgebieden die een structureel voordeel laten zien. Na evaluatie van de nieuwe werkwijze van het team gebouwenbeheer zal het college in de tweede helft van 2017 onderbouwde voorstellen uitwerken.

◆ Bezuiniging € 30.065 begraafplaatsen.

Deze bezuiniging is voor 2016 niet haalbaar. Er zijn voor de uitwerking van het onderzoek verzelfstandiging gemeentelijke begraafplaatsen uren ingezet. Het wegstrepen van formatie is niet mogelijk. Het ontslaan van medewerkers is niet reëel, los van de frictiekosten. In het najaar kan de raad het geactualiseerde beleid aangaande begraafplaatsen vast stellen. Een belangrijk verschil met de bestaande situatie is dat kan worden overeengekomen dat de aannemer voor langere termijn ook de planuitwerking en uitvoering van toekomstige ruimings- en kwaliteit verbeterende herinrichtingswerkzaamheden op zich neemt.

◆ Aanbestedingsvoordeel onkruidbestrijding 2017

Door wetwijziging is het (op dit moment) niet meer mogelijk om het bestrijdingsmiddel Roundup te gebruiken. Het bestandsdeel Glyfosaat is vanaf 01 april 2016 bij Wet verboden. De raad heeft vanaf 2016 extra middelen beschikbaar gesteld om op alternatieve wijze onkruid te bestrijden. Avri heeft dit regionaal aanbesteed. Voor 2016 en 2017 is een aanbestedingsvoordeel van € 30.000 beschikbaar. In het najaar vind er een evaluatie plaats van de bereikte resultaten met de nieuwe wijze van onkruidbestrijding.

4: Financieel overzicht 3 decentralisaties

Hieronder is een overzicht opgenomen van de financiële stand van zaken omtrent de 3 decentralisaties na de eerste acht maanden van 2016. In de maand september kan een adequatere doorrekening worden gemaakt naar de situatie van 31 december 2016 en kan worden beoordeeld of de begrote budgetten toereikend zijn. Via een afzonderlijke raadsbrief zullen wij u in de maand oktober 2016 verder informeren over de (financiële en inhoudelijke) uitvoering van de drie transities.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2016	Begroot	Werkelijk	Restant
LB AWBZ naar WMO 2015	1.476.862	604.823	872.039
RB AWBZ naar WMO 2015	1.186.950	820.320	366.630
BRB AWBZ naar WMO 2015	2.352	908	1.444
Bestaande WMO budgetten	1.750.012	1.230.738	519.274
Saldo	4.416.176	2.656.789	1.759.387

Jeugdwet 2016	Begroot	Werkelijk	Restant
LB Jeugd			
RB Jeugd	4.187.925	1.587.531	2.600.394
BRB Jeugd	290.358	107.496	182.862
Bestaande Jeugd budgetten	894.650	721.546	173.104
Saldo	5.372.933	2.416.574	2.956.359

Participatiewet 2016	Begroot	Werkelijk	Restant
Bijstandsverlening	886.744	174.039	712.705
Werkgelegenheid	2.163.213	1.467.785	695.428
Participatiebudget	300.721	121.746	178.975
Saldo	3.350.678	1.763.569	1.587.109

Totalen 2016	Begroot	Werkelijk	Restant
Wet Maatschappelijke Ondersteuning	4.416.176	2.656.789	1.759.387
Jeugdwet	5.372.933	2.416.574	2.956.359
Participatiewet	3.350.678	1.763.569	1.587.109
Saldo	13.139.787	6.836.932	6.302.855

5: Overzicht van gebruikte afkortingen

A+O fonds	: Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds Gemeenten
AB	: Algemeen Bestuur
ABC	: Agro Business Centrum
AMvB	: Algemene maatregel van bestuur
ANW	: Algemene Nabestaandenwet
AOVR	: Ambtelijk Overleg Volksgezondheid Rivierenland
APV	: Algemene Plaatselijke Verordening
AVRI	: Afvalverwijdering Rivierenland
AWBZ	: Algemene Wet Bijzondere Ziektenkosten
BAG	: Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	: Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	: Besluit Bijstandverlening zelfstandigen
BCF	: BTW-compensatiefonds
BDUR	: Besluit doeluitkering rampen en zware ongevallen
Berap	: Bestuursrapportage
BJZ	: Bestuurs Juridische Zaken
BNG	: Bank Nederlandse Gemeenten
Bofv	: Bestuurlijk overleg financiële verhouding
BSR	: Belastingssamenwerking Rivierenland
BTW	: Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	: Wet Bundeling van Uitkeringen aan Gemeente
BvB	: Businessplan Voor de Bedrijfsvoering
CAO	: Collectieve Arbeids Overeenkomst
CAR	: Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling
CBS	: Centraal Bureau voor de statistiek
CJG	: Centrum voor Jeugd en Gezin
CMD	: Centrum Maatschappelijke Dienstverlening
CPA	: Centrale Post Ambulancevervoer
DIV	: Documentatie en Informatievoorziening
EKD	: Elektronisch kinddossier
EMU	: Economische en Monetaire Unie
ESF	: Europees Sociaal Fonds
FES	: Fonds Economische Structuurversterking
Fido	: Wet Financiering Decentrale Overheden
FOG	: Financieel Overzicht Gemeenten
FPU	: Flexibel Pensioen en Uittreden
Fwv	: Financiële-verhoudingswet
GBA	: Gemeentelijke Basis Administratie
GBA	: Gemeentelijk Basisadministratie Persoonsgegevens
GF	: Gemeentefonds
GGD	: Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	: Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMK	: Gemeenschappelijke Meldkamer Gelderland-Zuid
GOA	: Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid
GREX	: Grondexploitatie
GRP	: Gemeentelijk Riolerings Plan
GSB	: Grote stedenbeleid
GSF	: Gelderse Sport Federatie
Halt	: Het alternatief
ICT	: Informatie Communicatie Technologie
IOAW	: Inkomensvoorziening Oudere en ged. Arbeidsongeschikte werkl. Werknemers
IOAZ	: Inkomensvoorziening Oudere en ged. Arbeidsongeschikte gew. Zelfstandigen
IPO	: Interprovinciaal Overleg
ISA	: Instituut voor Sport Accommodaties
ISV	: Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JPN	: Jeugd Preventie Netwerk
KVV	: Keurmerk Veilig Wonen
LEA	: Lokaal Educatieve Agenda
LOP	: Landschap Ontwikkelings Plan
MADD	: Make A Difference Day

MBZ	: Meldpunt Bijzondere Zorg
MILH	: Monitor Inkomsten Lokale Heffingen
NASB	: Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
NBW	: Nationaal Bestuursakkoord Water
NIPO	: Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie
NME	: Natuur Milieu & Educatie
NUP	: Nationaal Uitvoerings Programma
ODR	: OmgevingsDienst Rivierenland
OEM	: Overige Eigen Middelen
OGGZ	: Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OHP	: Onderwijs Huisvestings Programma
OKE	: Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
OOV	: Openbare orde en veiligheid
OSU	: Onderhoudsrapportage Specifieke Uitkeringen
OWB	: Ontwerpbegroting
OZB	: Onroerende-zaakbelastingen
P&O	: Personeel en Organisatie
PDF	: Portable Document File
PF	: Provinciefonds
Pgb	: Persoonsgebondenbudget
POR	: Periodiek Onderhoudsrapport
PPS	: Publiek Private Samenwerking
PRPG	: Platform Rechtmatigheid provincies en Gemeenten
PvA	: Plan van Aanpak
RAAK	: Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling
RAR	: Regionaal Archief Rivierenland
RAV	: Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid
RBGZ	: Regionale Brandweer Gelderland-Zuid
RBL	: Regionaal Bureau Leerplicht
RIEC	: Regionale Informatie- en ExpertiseCentra
RSP	: Regionaal Samenwerkings Programma
RUD	: Regionale Uitvoerings Diensten
RUP	: Regionaal Uitvoerings Programma
SISa	: Single information Single audit
SMART	: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden
StER	: Stimuleringsprogramma Economie Rivierenland
STMG	: Stichting Thuiszorg Midden-Gelderland
SVNG	: Stimulringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
SWB	: Stichting Woningbeheer Betuwe
SWO	: Stichting Welzijn Ouderen
UWV	: Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen
VNG	: Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VROM	: Ministering van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
Wabo	: Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wajong	: Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor Jonggehandicapten
WAPR	: Werkgevers Adviespunt Rivierenland
Wet Arhi	: Wet Algemene regels herindeling
WIJ	: Wet Investeren in Jongeren
Wmo	: Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	: Wet waardering onroerende zaken
WoZoCo	: Woon Zorg Complex
WRO	: Wet op de Ruimtelijke Ordening
WSW	: Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wsw	: Wet sociale werkvoorziening
WVG	: Wet Voorziening Gehandicapten
Wvg	: Wet voorskeurrecht gemeente
WW	: Werkloosheidswet
Wwb	: Wet werk en bijstand
Wwnv	: Wet werk naar vermogen